

DE MILITAIRE SPECTATOR

MAANDBLAD VOOR DE WEERMACHT VAN NEDERLAND EN INDIË

waarin opgenomen :

het Artilleristisch Tijdschrift, het Cavaleristisch Tijdschrift en het
Militair Technisch Tijdschrift.

Directeur-Redacteur: J. MOORMAN, Reserve-Majoor der Grenadiers.

Redacteuren:

Jhr. J. T. ALTING VON GEUSAU, Generaal-Majoor, Commandant Ie Divisie.

D. A. VAN HILTEN, Majoor van den Generalen Staf.

M. R. H. CALMEIJER, Kapitein van den Generalen Staf.

P. W. PIETERS, Majoor der huzaren.

A. ETERMAN, Kapitein der artillerie.

J. H. COUZY, Kapitein der artillerie.

Redactie en Administratie: Zwarteweg 1, Den Haag — Tel. 117783 en 117784
Abonnement f 2.50 per kwartaal. Indië en Buitenland f 12.50 per jaar. Losse Nummers f 1.—
Postrekening 44715 ten name van Moorman's Periodieke Pers N.V.

107de JAAR No. 7

NADRUK VERBODEN

JULI 1938

INHOUD.

	Blz.
Spectatoriale Beschouwingen	268
Nieuwe Uitgaven.....	273, 280, 293, 296
Het Gevecht bij Waalre, door M. R. H. CALMEYER	274
De Opleiding van de Onderofficieren-instructeur bij het Wapen der Infanterie, door S. VELDMEYER	281
Het Bataljon Infanterie te Velde, door D. A. VAN HILTEN	286
Weermacht en Gezondheidsleer, door Dr. CH. G. J. DORNICKX	294
Beschouwingen over Buitenlandsche Legers, door M. VAN LOKHORST	297
Leven en Streven in de Koninklijke Landmacht	302
Uit de Vakpers	305

MOORMAN'S PERIODIEKE PERS N.V. - 's-GRAVENHAGE - 1938

SPECTATORIALE BESCHOUWINGEN

Instelling Commando Luchtverdediging.

Het mag als vaststaand worden beschouwd, dat binnen zeer korten tijd in onze weermacht een „Commando Luchtverdediging” zal worden ingesteld, met aan het hoofd een Generaal, welke autoriteit uiteraard over een staf zal kunnen beschikken. Dit voor onze landsverdediging zoo uiterst gewichtige feit, verdient alleszins om in onze spectatoriale beschouwingen nader gezien te worden.

Dat de luchtverdediging in dezen tijd van het grootste belang is, behoeft zeker niet nader te worden betoogd. De steeds groeiende kracht van de luchtvlotten der ons omringende landen, alsmede de berichten betreffende het gebruik (en misbruik) van de luchtschietkrachten in Spanje en in China spreken in dezen een overduidelijke taal en doen vermoeden, wat ons te wachten kan staan, indien wij onverhoopt in een oorlog zouden worden betrokken.

Tot goed begrip van de zaak brengen wij in herinnering, dat wij in Nederland onder „luchtverdediging” verstaan: *een militaire handeling, omvattende het bestrijden van eventueel vijandelijke vliegtuigen door middel van militaire hulpmiddelen, n.l. vliegtuigen, luchtdoelartillerie en -mitrailleurs, luchtdoel-zoeklichten en den lucht-wachtdienst.*

Men verwarre dit vooral niet met het begrip „luchtbescherming”, hetwelk een burgerlijke handeling is, welke beoogt het beschermen van de burgerbevolking tegen de gevolgen van luchtbombardementen. De middelen, die de luchtbeschermingsdienst gebruikt, zijn vele. Wij noemen daarvan verduistering, schuilkelders, brandbluschapparaten en voorts geneeskundige ploegen, ontsmettingsploegen, versterkingsploegen voor politie en brandweer, ploegen arbeiders om beschadigde gas- en electriciteitsfabrieken, telefoon-centrales, waterleidingen e.d. weer op gang te brengen en voorts niet te vergeten, het ten onzent nog altijd niet bestaande volksgasmasker.

Wat de *luchtverdediging* aangaat, bestond bij ons een vrijwel chaotische toestand. Onze vliegtuigen ressorteerden onder den Inspecteur van de Militaire Luchtvaart, welke autoriteit rechtstreeks ondergeschikt was aan den Minister van Defensie. De luchtdoelartillerie en -mitrailleurs ressorteerden via den Inspecteur der Artillerie onder den Commandant van het Veldleger, hetgeen ook gold voor de luchtdoelzoeklichten van het IIe Bataljon van het Regiment Genietroepen, doch deze via den Inspecteur der Genie.

De *luchtwachtdienst* eindelijk is een landstorm-instelling, welke onder de bevelen staat van den Inspecteur van den Vrijwilligen Landstorm en via deze autoriteit onder den Minister van Defensie.

* * *

Men ziet, dat de bevelsverhouding over de samenstellende deelen van onze luchtverdediging wel bijzonder ingewikkeld was en er heel wat geschrijf en onderhandeling noodig was om tot een goede samenwerking te kunnen komen.

Nu is er uit den aard der zaak ten aanzien van die samenwerking reeds een en ander bereikt, maar dat neemt niet weg, dat de onderhandelingen daarover altijd min of meer stroef verliepen en zeer zeker niet de maximum-efficiency van onze bescheiden luchtverdedigingsmiddelen kon bereikt worden. Het merkwaardigste echter is nog, dat de autoriteit, die in de voornaamste plaats met de voorbereiding van de landsverdediging als geheel beschouwd belast is, over geen der luchtverdedigingsmiddelen ook maar iets te zeggen had. Deze autoriteit is de Chef van den Generalen Staf.

De Commandant van de Luchtverdediging, die straks zal worden benoemd, zal uiteraard een instructie krijgen, waarin zijn bevels-bevoegdheid nader zal geregeld worden. Daar het de bedoeling is om ten aanzien van het gebruik van de lucht-

verdedigings-middelen een eenhoofdig bevel in te stellen, lijkt het zeer waarschijnlijk, dat die middelen, d.w.z. de luchtvaartafdeeling, de luchtdoelartillerie (daaronder begrepen de mitrailleurs), de luchtdoelzoeklichten en de luchtwachtdienst onder de bevelen van den Commandant Luchtverdediging zullen worden gesteld. Ten aanzien van de artillerie en de zoeklichten kan de technische invloed van onderscheidenlijk de inspecteurs der artillerie en genie op dezelfde wijze gehandhaafd blijven, als zulks bijvoorbeeld ook het geval is voor de bij de vredes-divisiën ingedeelde artillerie. Terloops doen wij hier even opmerken, dat het zonderling aandoet, dat de vredes-divisiecommandanten wel de infanterie en artillerie van de divisiën onder hun bevelen hebben, doch totaal niets te zeggen hebben over opleiding en oefening der bij hun onderdeelen ingedeelde genietroepen (pioniers en pontonniers).

Of er bij de oprichting van het commando Luchtverdediging nog plaats is voor een afzonderlijken inspecteur van de militaire luchtvaart, gelooven wij niet; diens taak ligt toch wel zeer klaarblijkelijk op het gebied van den Commandant Luchtverdediging. Wij kunnen dan meteen de fout herstellen, welke indertijd gemaakt is, toen het Luchtvaartbedrijf, hetwelk het materieel technisch verzorgt, gescheiden werd van de Luchtvaartafdeeling, welke het materieel tactisch gebruikt. In onzen gedachtengang is het alleszins aanbevelenswaardig het luchtvaartbedrijf met spoed terug te brengen onder de bevelen van den Commandant van de Luchtvaartafdeeling.

Wij krijgen dan dus deze bevelsverhouding.

De lezer houde goed in het oog, dat het bovenstaande slechts een desideratum is; hoe de werkelijkheid tenslotte zijn zal, hebben wij voorshands nog af te wachten.

* * *

De taak van den Commandant Luchtverdediging is in tijd van vrede in de eerste plaats te waken over opleiding en oefening van al het personeel, dat aan den lucht-oorlog zal deelnemen, zoowel het personeel op den grond, als het personeel in de lucht. Een zeer gewichtige zorg voor hem zal zijn de samenwerking van al deze samenstellende deelen van de luchtverdediging door gecombineerde oefeningen in vredetijd zoo volledig mogelijk tot stand te brengen.

Een tweede, zeker niet minder belangrijke taak, is de zorg voor het gebruik van al deze middelen ten behoeve van de landverdediging. Hij zal met name hebben te bestudeeren en voorstellen ter zake hebben te doen, betreffende gebruik en opstelling der luchtverdedigingsmiddelen bij — en zelfs nog vóór — de mobilisatie. Hij zal moeten overwegen, welke middelen aan het Veldleger worden toebedeeld en welke middelen bestemd zullen worden voor de aanvankelijke beveiliging van belangrijke punten, zooals fabriekscentra, opslagplaatsen benzine, spoorwegstations en -bruggen, zetel der regeering e.a.

Het spreekt vanzelf, dat de verdeling der beschikbare middelen ten nauwste verband houdt met de dislocatie der troepen bij oorlogsgevaar, want de landstreken, waar veel troepen geconcentreerd worden, worden daardoor aantrekkingspunten voor luchtaanvallen en vallen deswege dus ook

in een voorname plaats in de termen om van luchtverdedigingsmiddelen voorzien te worden. Maar als de luchtverdedigingsmaatregelen zoo nauw verband houden met de verdeling van de weermacht te land, dan is het ook volkomen logisch te achten, dat er een innig en voortdurend contact bestaat tusschen de autoriteit, die de opstelling der strijdkrachten te land bij mobilisatie regelt en de autoriteit, die het bevel voert over de luchtverdedigingsmiddelen. De eerstgenoemde autoriteit is ten onzent de Chef van den Generalen Staf, die dus in het allernauwste contact moet staan met den Commandant der Luchtverdediging en dit contact wordt het allerbeste verkregen, indien de Commandant Luchtverdediging onder de bevelen van den Chef van den Generalen Staf zou worden geplaatst. Dan is de samenwerking het innigste en de werkwijze het vlotste. Ook hier plaatsen wij echter nog een groot vraagteken, want er is nog niets van bekend of deze bevelsverhouding inderdaad aldus geregeld zal worden.

* * *

Ook al mogen de hierboven naar voren gebrachte desiderata niet alle in die mate verwezenlijkt worden, als wij zoo gaarne zouden wenschen, zoo beteekent toch in ieder geval de instelling van een „*Commando Luchtverdediging*” een zeer gewichtig feit, hetwelk aan een goede verzorging van onze landsverdediging in het algemeen zeer bevorderlijk zijn zal en waarover wij dan ook oprecht verheugd zijn. In oorlogstijd zal de Commandant Luchtverdediging doorlopend moeten zorg dragen voor aanvulling van personeel en materieel, maar vooral ook de verdeling van de luchtverdedigingsmiddelen telkenmale in overeenstemming brengen met de alsdan zich snel wijzigende tactische en strategische omstandigheden. Hieruit volgt o.i. logisch, dat deze autoriteit alsdan in het „Algemeen Hoofdkwartier” van den Opperbevelhebber van Land- en Zeemacht zal moeten worden opgenomen.

Internationale politiek.

Het blijft nog steeds hoogspanning in de internationale politiek. Het einde van den burgeroorlog in Spanje, deze steeds heviger Spaansche furie, is nog niet te zien, al valt er niet aan te twijfelen, dat

FRANCO ook de laatste bolwerken van het communisme vernietigen zal. Het gentlemen agreement tusschen Groot-Brittannië en Italië sorteert nog geen effect, omdat de daarvoor door Italië gestelde eisch, dat de Fransche grens zal worden gesloten voor uitvoer van oorlogsmateriaal naar rood-Spanje, nog steeds niet vervuld is. Het vraagstuk der Sudeten-Duitschers in Tsjecho-Slowakije blijft sleepende; HENLEIN houdt vast aan zijn acht eischen en bij de onderhandelingen met de minderheden is de regeering niet veel verder gegaan dan concessies op het gebied van de talen. De Sudeten-Duitschers treden minder scherp op en kunnen zich dat permitteeren, omdat de Slowaken agressiever geworden zijn tegenover de Tsjechische regeering: wat zij ten aanzien van hun eischen tot grootere zelfstandigheid mochten bereiken, zal den Sudeten dan niet onthouden kunnen worden.

Door deze twee brandhaarden, Spanje en Tsjecho-Slowakije, blijft de internationale toestand gespannen, doch direct gevaar voor een Europeeschen oorlog is er kennelijk niet. Men onderhandelt zonder veel resultaat maar geen der groote mogendheden verwacht blijkbaar oorlog.

* * *

De geest in Duitschland.

Herhaalde reizen door Duitschland in verband met bezoeken aan Finland en de Randstaten en bijwoning van het internationale uitgeverscongres in Leipzig en Berlijn gaven mij veel gelegenheid om in Duitschland rond te zien en contact te verkrijgen met zeer uiteenloopende kringen. De totaal indruk daarvan is geen andere dan dat Duitschland onder het nationaal-socialistisch bewind op vrijwel elk gebied een ontzagwekkende ontwikkeling doorgemaakt heeft en dat dit proces steeds versneld wordt. De werkloosheid is uitgeroeid, en er zijn zelfs werkkrachten te kort. Openbare werken worden op groote schaal uitgevoerd.

Het net van autowegen wordt steeds uitgebreid en de snelheid waarmede dat geschiedt is bewonderenswaardig, dat ligt in het systeem. Er zijn niet als bij ons lange onderhandelingen noodig met gemeenten en polderbesturen e.d., noch langdurige

onteigeningsprocessen. Men meene echter niet, dat de werkloosheid slechts door overheidswerken uitgebannen is; de industrie is vol bezet en evenzoo de handel en het verkeerswezen. Of men het Deutsche systeem nu bewondert of niet, de feiten spreken.

Ondanks de groote offers, welke dat systeem van de bevolking gevraagd heeft en nog vraagt, is de stemming — uitzonderd natuurlijk in joodsche kringen — die van tevredenheid, ja blijmoedigheid en zelfvertrouwen. Men heeft, vooral in de zakenwereld, ingeboet aan vrijheid, maar algemeen aanvaardt men dat gelaten, omdat orde en politieke rust tezamen met de regeeringsmaatregelen tot opheffing van de werkloosheid het zakenleven gestimuleerd hebben. Het sociaal gevoel is versterkt en bovenal het gevoel van saamhoorigheid. Politieke strijd bestaat niet meer en het veel gehoorde woord „Volksgenosse” is geen ijdele klank. Men deelt niet meer, als bij ons, zijn volksgenooten in „vrienden en vijanden” in.

Van een oorlogszuchtige stemming is geen sprake: er zijn er nog maar al te veel, die den grooten oorlog meegemaakt hebben en zij steken het waarlijk niet onder stoelen en banken, dat zij oorlog als den grootsten ramp beschouwen, die een volk, ook het Deutsche, overkomen kan. Algemeen hoort men ook: wij hebben in eigen land zooveel te doen, dat wij aan oorlog niet kunnen denken.

Over het buitenland spreekt men weinig, behalve over de Sovjet-Unie. De haat tegen het bolsjewisme is er niet minder sterk dan in andere landen, die den greep daarvan aan den lijve ondervonden hebben, als Finland en Hongarije.

De stemming mag niet oorlogszuchtig zijn, de belangstelling en de waardeering voor de weermacht zijn groot, o.a. blijkende uit het groote aantal militaire en weerpolitieke tijdschriften en artikelen van militairen aard in de dagbladen.

Zeer algemeen is in Duitschland — in tegenstelling met ons land — de belangstelling voor de internationale politiek, niet slechts voor de politieke strijdvragen van den dag, maar ook in den wetenschappelijken zin van geopolitiek: „de leer van den staat als geografisch organisme of als verschijning in de ruimte, dus den staat als land, territorium, gebied of, het meest kenmerkende, als rijk” (definitie van

KJELLEN: *Der Staat als lebensform.*”) Deze belangstelling in het internationaal gebeuren wordt gevoed door tal van populair-wetenschappelijke handboekjes, atlassen e.d.: „nach der Erlösung von innerem Hader und äusserer Schande muss jeder Deutsche den Blick jetzt auf das Weltgeschehen jenseits der Grenzen richten . . .”

Opvallend is, dat in een der beste publicaties op dat gebied Nederland eenvoudig buiten beschouwing gelaten is. In een ander wordt het Nederlandsche standpunt wel zeer juist weergegeven: „Die Niederlande verfolgen eine Politik strikter Neutralität; der Englische Standpunkt von der „Grenze am Rhein” wird abgelehnt, ebenso jede Beteiligung an Sicherheitspakten.”

* * *

De zône des gevaars.

Algemeen is het oog gericht op Tsjecho-Slowakije als de brandhaard voor een toekomstigen oorlog. Naar mijn meening ten onrechte. Had Duitschland den wensch om Tsjecho-Slowakije te bezetten, dan zou het dat, naar het voorbeeld van de bezetting van Oostenrijk, onverhoeds als strategische overvalling gedaan hebben. Het past niet in de tegenwoordige opvatting om den oorlog als overvalling, en nog minder in den Duitschen militairen geest, eerst een maandenlang politiek gekrakeel te voeren, den tegenstander daardoor tot het nemen van afweermaatregelen uit te lokken en de andere groote mogendheden gelegenheid te geven tot het uitoefenen van invloed en het doen van diplomatieke stappen en méér (het Fransche mobilisatiebesluit lag ter onderteekening gereed!) en dan eerst daarna nog tot militaire maatregelen over te gaan. Dat Duitschland niet reeds lang ingegrepen heeft, wettigt de verwachting, dat het dit nu ook niet meer doen zal. Men mag de verhouding van Duitschland tot Tsjecho-Slowakije niet op één lijn stellen met de vroegere van Duitschland tot Oostenrijk. Duitschland staat op het standpunt van den nationalen staat, nl. dat alle op geografisch samenhangenden volksgrond wonende volksgenooten ook in één staat vereenigd worden, dat alzoo nationale en staatsgrenzen zullen samenvallen. Voor hen waren de Oostenrijkers „Volksgenossen”, een Duitsch sprekend broeder-

volk en Oostenrijk was de oude Duitsche Ostmark.

Tsjecho-Slowakije is echter geen nationale staat, doch een nationaliteiten-staat; van de totale bevolking van 14,5 miljoen zijn slechts 3,5 miljoen Duitschers. Zou het nu voor het nationaal-socialistische Duitschland, gegrondvest op het principe van „Blut und Boden” van belang zijn niet minder dan 11 miljoen rasvremde bevolking binnen te halen met alle daaraan verbonden gevaren?

De consequentie van het „Blut und Boden”-principe is, dat Duitsch volk, wone op vroeger Duitsch grondgebied, dat bij den vrede van Versailles aan Duitschland ontnomen is, tot het Duitsche Rijk teruggebracht wordt.

* * *

Waar ligt dat? In het Oosten! De Pool-sche corridor, de „kern-Duitsche” stad Danzig, bij het traktaat van Versailles losgerukt van het Duitsche Rijk en tot vrije stad verklaard, en het Memelgebied, eveneens bij den vrede van Versailles in 1918 van Duitschland gescheiden, sedert 1920 bestuurd door een Franschen hoogen commissaris in naam van de geallieerde mogendheden Engeland, Frankrijk, Italië en Japan en in 1924 door het Memel-statuut gevormd tot een autonoom gebied, onder de soevereiniteit van Lithauen.

De Poolsche Corridor, in Versailles ingesteld om Polen den geëischten toegang naar de Oostzee te verschaffen, omvat: Posen, bijna de geheele provincie West-Pruisen, gedeelten van de provincie Oost-Pruisen en zelfs van Brandenburg, een gebied van 1.788.000 ha en rond 1.3 miljoen inwoners, waarvan rond 750.000 Duitsch-sprekenden en rond 450.000 Poolsch.

De Poolsche Oostzeekust heeft een lengte van slechts 140 km, maar in 15 jaren heeft Polen van het in dit gebied liggende vis-schersdorp Gnydia (Gdingen) een wereld-haven gemaakt en een moderne stad van 100.000 inwoners.

Danzig, met ruim 400.000 inwoners, waarvan 348.000 Duitsch sprekenden, in de Middeleeuwen gesticht door de Duitsche Orde, behoorde sedert 1793 onafgebroken tot Pruisen, werd in 1918 tot „vrije stad” verklaard, maar Polen heeft er verstrekkende rechten: de haven staat onder be-heer van een gemengde commissie, voor de helft uit door de stad en voor de weder-

helft door Polen aangewezen, onder een neutralen voorzitter; de spoorwegen zijn aan Polen toegewezen, Polen heeft eigen postverkeer, Danzig behoort tot het Pool-sche douanegebied en de vertegenwoordiging van Danzig's buitenlandsche belangen is aan Polen toegewezen.

En de stad Memel en het Memelgebied, dat sedert 1328 onafgebroken tot Oost-Pruisen behoorde, bevatten 150.000 in-woners, overwegend Duitsch sprekend.

* * *

Zouden Duitschlands wenschen niet veel meer uitgaan naar deze in 1918 ontnomen Duitsche landen, met overwegend Duitsche bevolking, dan naar Tsjecho-Slowakije, met een slechts kleine Duitsche minderheid?

In Duitschland spreekt men er niet veel over, maar in Lithauen en zelfs in Letland, des te meer en men is er na den Anschluss niet zeer gerust.

Opvallend is, dat minister GOEBBELS juist in de afgelopen week bij de sluiting van de Duitsche cultuurweek te Danzig gezegd heeft, dat „het Duitsche Rijk en de vrijstaat Danzig, in weerwil van de grenzen, die beide gebieden scheiden, door taal en cultuur zeer innig verbonden zijn. In weerwil ook van de verschillende over-eenkomsten en tractaten, aldus GOEBBELS, marcheert het eeuwige Duitsche Volk voorwaarts, met den Führer aan het hoofd.”

In welke richting het marcheert, heeft minister GOEBBELS er niet bij gezegd, maar dat hij deze woorden in Danzig sprak, is teeknend.

Of Polen dan maar zonder meer zijn Corridor, met zijn moderne haven, aan Duitschland zou afstaan? Zonder meer zeker niet. Wellicht zou er voor gevochten moeten worden, maar er bestaat de mogelijkheid van compensaties ten koste van een derde en wellicht nog een vierde. In één der Randstaten hoorde ik — niet van Duitsche zijde — de suppositie: Duitschland krijgt den Corridor en Memel terug, en Polen wordt schadeloos gesteld met een deel van Lithauen en een deel van Letland, met name de havenstad Libau, en Letland krijgt het restant van Lithauen. Het is slechts een onderstelling, maar de onmiskenbare ongerustheid in de genoemde landen is evident. Toen Polen in Maart j.l. van Lithauen zijn — ingewilligd — ultimatum stelde tot herstel van het spoorweg- en

telegraafverkeer en van de diplomatieke betrekkingen, vorde Letland onverwijd een verdedigingsbelasting in van 1 à 2 procent op den invoer.

Maar — als het geheel of maar gedeeltelijk in die richting gaan zou, als Lithauen in gevaar zou komen, dan zal de tot de tanden gewapende Sovjet-Unie, die na

den wereldoorlog vrijwel geheel van de Oostzee afgedrongen is, n.l. behoudens een slechts 150 km lange strook aan het einde van de Finsche Golf bij Leningrad en Kroonstad, zijn Oostzee-oorlogshaven, daarin stellig niet berusten.

Daarom ligt de gevaarlijke zône voor den Europeeschen vrede aan de Oostzee.

NIEUWE UITGAVEN

Beknopt overzicht van de belangrijkste gebeurtenissen uit de Nederlandsche Krijgsgeschiedenis van 1568 tot heden door I. L. UYTERSCHOUT. Eerste-Luitenant der Infanterie, werkzaam bij het Hoofdkwartier van het Veldleger. Tweede herziene druk. Uitg.: *Stads Boek- en Courant-Drukkerij* te Kampen. Prijs f 3.—. Geb. f 3.50.

Dat de 3000 exemplaren van den eersten druk reeds in 15 maanden uitverkocht zijn is ongetwijfeld wel een zeer heugelijk verschijnsel, zoowel voor den schrijver zelve, als voor den tijdgeest, die hiermede getoond heeft in snel tempo een belangrijke kentering ten goede ondergaan te hebben.

Op blz. 40 en 70 van den jaargang 1937 van „*De Militaire Spectator*” is reeds een uitvoerige, zeer waardeerende recensie over dit boek geschreven. De tweede druk geeft ons geen aanleiding om aan deze recensie iets te wijzigen. Wel mogen wij met groote erkentelijkheid vaststellen, dat deze nieuwe uitgave bepaaldelijk een verbetering is van de vorige. Tal van drukfoutjes en kleine (onbeteekenende) onjuistheden zijn hersteld — de illustraties zijn op enkele plaatsen anders (= beter) gegroepeerd. Eenige nieuwe afbeeldingen (monumenten) zijn een aanwinst.

In het bijzonder verdient het vermelding, dat de schrijver zich de uiterste moeite heeft gegeven om door aanvulling zijn werk op de hoogte van den tijd te houden. De allerlaatste, behandelende de noodzakelijke voorzieningen op het gebied der landsverdediging in verband met de internationale gebeurtenissen in Maart 1938, kon nog te elfder ure als los blad bijgevoegd worden. Blijkbaar was het toch nog te laat om de evenzeer noodzakelijke wijziging in de titulatuur van den schrijver zelf aan te brengen. De internationale gebeurtenissen deden ook hem kapitein worden.

Op één aanvulling mogen wij ten slotte nog de bijzondere aandacht vestigen, n.l. die van de verwantschap der gevallen vorsten voor de Nederlandsche Vrijheidszaak. Vermelde de eerste druk hier nog 12 Nassau's, thans vinden wij er 13 (de 13e: FREDERIK VAN NASSAU, 12-10-1672 gesneuveld bij Woerden). Wij herhalen hier met nadruk den wensch van den recensent van den eersten druk: „Deze eerelijst behoort n.o.m. in elk schoollokaal een ereplaats te krijgen.

Het is ons bekend dat op de meeste scholen voor reserve-officier *dit boekwerk aan alle leerlingen is verstrekt*. Echter helaas nog niet op alle scholen. Dat dit spoedig wél het geval moge zijn!

P.

„**Österreich-Ungarns Letzter Krieg 1914—1918**”. 7e deel. Uitgave *Militärwissenschaftlichen Mitteilungen*. Weenen.

„**De Strategische positie van Nederland in Europa**”, en in verband daarmee taak en samenstelling van de Nederlandsche weermacht, door Jhr. J. TH. ALTING VON GEUSAU. Uitgave *Scheltens & Giltay*, Amsterdam.

HET GEVECHT BIJ WAALRE EEN TACTISCHE OEFENING OP DE KAART

DOOR M. R. H. CALMEYER,
Kapitein van den Generalen Staf.

V (vervolg van blz. 247).

In antwoord op een desbetreffende vraag van den D.C. ontwikkelt C.-17 R.I., een en ander op de kaart aanwijzende (zie *schets 4*), het volgende AANVALSPAN.

„Het is mijn plan *Waalre Noordelijk omvattend ten val te brengen* en de daar aanwezige Roode troepen den terugtocht over de Dommel-bruggen W. van LIMMEREIND af te snijden. Indien de VI Div. gelijktijdig doorstoot over HEIKANT worden bedoelde troepen zoodoende afgeknepen en *vernietigd*.

Daartoe zal *het rechter voorbataljon*, versterkt door de geheele mortiercompagnie, zoomede door pioniers, en gesteund door aanvankelijk twee afdeelingen artillerie, N. van WAALRE over DE ROTTEIN doorstooten naar den DOMMEL en vervolgens vaste voet vatten in de ROOTERBERGEN.

Het bataljon, dat thans de gereedstelling dekt, verzamelt in het bedekte terrein N. van WAALRE. Ik heb de bedoeling dit bataljon vervolgens N. om WAALRE heen in te zetten ter vermeerstering van LIMMEREIND en omgeving.

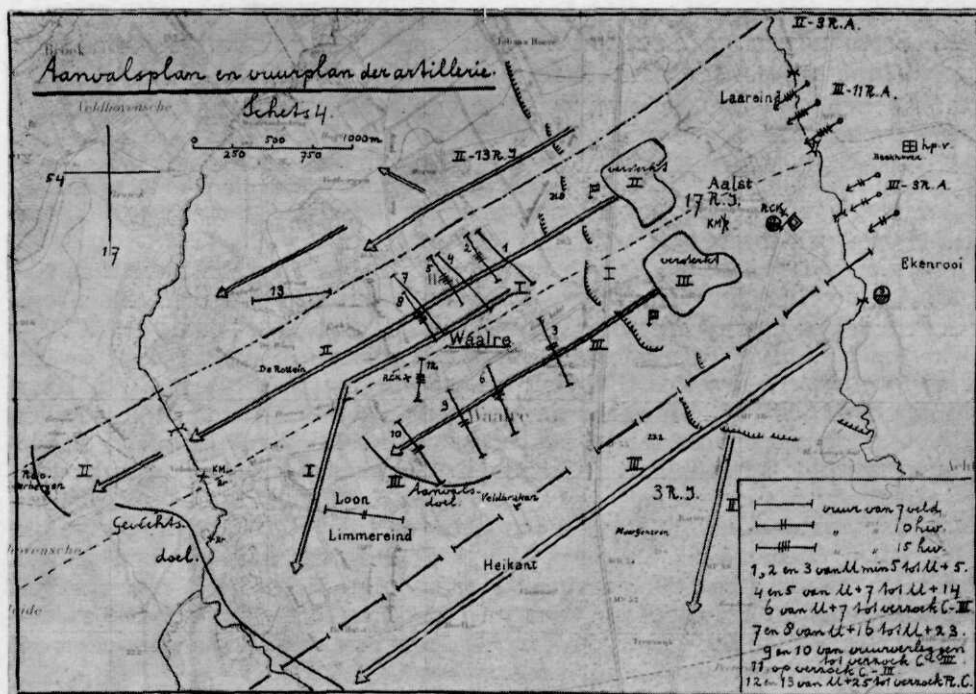
Het linker voorbataljon, versterkt door de batterij van 6 veld, het gros van het pantserafweergeschut en pioniers, en gesteund door één afdeeling artillerie, valt aan met den rechtervleugel langs den kunstweg naar WAALRE, maakt zich meester van het Zuidelijk deel van dit dorp en het bedekte terrein N. van VELDBRAKEN en zet zich hier vast.

De kern van Waalre (R.C.K. met omgeving) wordt — zoodra het rechter-voorbataljon door de bedekte strook N. van WAALRE is heengebroken — door de zware houwtisers neergehouden en vervolgens door pioniers gezuiverd.

In verband hiermede verzoek ik *het vuurplan der artillerie* vast te stellen zooals door mij, in overleg met C.-II-3 R.A., op de kaart (zie *schets 4*) is aangegeven.”

De D.C. kan zich met een en ander geheel vereenigen. Hij bemerkt met voldoening, dat de moeite, die hij zich de laatste jaren heeft gegeven, om de divisie met zijn geest te doordringen en daarbij de omvattinggedachte in hoofden en harten van zijn ondercommandanten te doen ingang vinden, vrucht heeft gedragen. Op één punt moet de D.C. echter C.-17 R.I. eenigszins teleurstellen. Het is hem n.l. bekend, dat 3 R.I. wel is waar gelijktijdig zal aanvallen, doch eerst een stoot zal doen à cheval van den kunstweg naar VALKENSWAARD. Zoodra aldaar voldoende terrein is gewonnen, zal een ander bataljon richting HEIKANT uitbreken. Laatstbedoelde aanval werd door C.-3 R.I. niet mogelijk geacht zoolang de vijand zich bij MEERTJENSVEN handhaaft.

Een en ander wordt kort daarna bevestigd door een officier-inlichter van

Schets 4.

3 R.I., die zich bij C.-17 R.I. komt melden. In het aanvalsplan van C.-17 R.I. brengt zulks echter geen wijziging.

Op aanwijzing van den regimentsadjutant maken de bevelsontvangers der bataljons snel een *schets van het vuurplan der artillerie* en verdwijnen daarmede naar hun commandanten, die zoodoende nog juist tijd zullen vinden ook hunne ondercommandanten daarmede in kennis te stellen. Voor het vertrek van den bevelsontvanger van II-17 R.I. voegt de D.C. hem nog toe: „Druk den Majoor nog eens op het hart, dat er alles aan gelegen is, dat hij zoo snel mogelijk doorstoot. Dus geen aanvaldoelen inschakelen, maar doorstormen naar den DOMMEL en dan in één aanloop er over heen!”

Bij II en III-3 R.A. zijn de *vuurvoorbereidingen*, op aanwijzingen van den Groepscommandant (C.-II-3 R.A.), reeds in vollen gang. Ook daar is „voortgewerkt”.

Thans ontvangen deze afdeelingen de definitieve bevelen. C.-II-3 R.A. heeft een *artillerie-inlichtingsgroep*, o.m. uitgerust met een ultra-korte golfstoel, gezonden naar C.-II-17 R.I.; C.-III-3 R.A. zond een overeenkomstige groep naar C.-III-17 R.I.

C.-III-11 R.A., de afdeeling voor algemeene opdrachten, heeft zich, zoodra hij bij zijn afdeeling een oogenblik kon worden gemist, persoonlijk naar C.-17 R.I. begeven en diens uiteenzetting mede aangehoord. Ook hij weet thans wat hem te doen staat en begeeft zich weer naar zijn afdeeling, een artillerie-inlichtingsgroep achterlatende bij C.-17 R.I. Deze groep schuift een artillerie-onderofficier-inlichter vooruit naar C.-II-17 R.I., welk bataljon aanvankelijk door het vuur der zware houwitser zal worden gesteund.

Ook de waarneming is geregeld. De waarnemers van II-3 R.A. en III-11 R.A. zijn vooruit moeten gaan tot het kopjesterrein bij 21,8. Hun verschijning in voorste linie gaf aan de aanvalstroepen het geruststellende gevoel door de artillerie niet in den steek te worden gelaten. De waarnemers van III-3 R.A. kunnen vooreerst nog gebruik maken van de Kn. M. te AALST, al mag hier niet te vast op worden gerekend. Reeds vertoont deze molen de sporen van vijandelijke artillerie-projectielen, terwijl ook met innevelen moet worden rekening gehouden. Alle waarnemers zijn zoowel telefonisch als draadloos (ultra korte golf-toestellen) verbonden.

De *regimentsverbindingsofficier* heeft evenmin stil gezeten. Het was hem bekend, dat de R.C. voornemens was vóór het begin van den aanval zijn cp. vooruit te leggen naar AALST om van daar uit den aanval te leiden. Ook C.-II-3 R.A., met wien de R.C. voortdurend van gedachten heeft gewisseld, werd hiervan onderricht, evenals C.-3 R.I. (linker nevenregiment) en, in een later stadium, C.-III-11 R.A. Te AALST was reeds (zie blz. 200) een vooruitgeschoven regimentsverbindingspost met regimentsvoorcentrale. Van hier uit heeft de regimentsverbindingsofficier een aanvang doen maken met het vooruitschuiven van een regimentsverbindingsas achter elk der aanvalsbataljons en heeft hij voorts een verbinding tot stand doen brengen met C.-II-13 R.I. (vergelijk I. R. II B p. 380 en V. V b d d. p. 121). Ook deze verbindingen zijn zoowel telefonisch als draadloos. De regimentsverbindingsofficier heeft tevens regelend ingegrepen in het tot stand brengen van de verbindingen der drie afdelingen artillerie met den nieuwen cp. te AALST en een wakend oog gehouden op het tot stand brengen van de verbinding door C.-3 R.I.

Alvorens EIKENBURG te verlaten zendt C.-17 R.I. den luitenant-toegevoegd naar C.-3 R.I., met opdracht dien commandant nauwkeurig met de voornemens van 17 R.I. in kennis te stellen en voorshands als *officier-inlichter* aldaar te blijven.

C.-17 R.I. heeft thans alles gedaan wat hij voor het uur „U” kan doen om den aanval te laten slagen. Hij heeft daarbij naar de grootst mogelijke vlotheid gestreefd, want zijn voortdurende zorg is, of de vijand hem niet voor zal zijn en zodoende het initiatief aan zich trekken. Ook voor dit geval is C.-17 R.I. echter vast besloten de aanvalsgedachte niet los te laten, doch den vijand tot staan te brengen en dan zelf den aanval in te zetten.

Het front is nog steeds onrustig. Dan hier, dan daar laait het infanterievuur op, vuurstooten der artillerie wisselen af met langzaam vuur. Boven de dorpen AALST en WAALRE hangen rookpluimen der brandende huizen. Aanwijzingen voor een spoedig te verwachten vijandelijken aanval zijn er echter nog niet.

Ook in de lucht is het levendig, waarbij de aanvalstroepen tot hun vreugde zien, dat de Blauwe vliegers sinds eenigen tijd kennelijk het overwicht verkrijgen.

C.-17 R.I. rijdt thans met zijn commandogroep, voor zoover niet in een of andere functie elders aan het werk, en C.-II-3 R.A. met enkele volgelingen naar AALST. Hier bevindt hij zich in het centrum van den komenden strijd, kan zelf iets zien, onverwijld maatregelen nemen en is niet uitsluitend afhankelijk van de berichten zijner ondercommandanten.

De wijzers van de klok staan inmiddels niet stil, uur „U” nadert. Van de oogenblikken die resten alvorens het zoo ver is, willen wij gebruik maken om aan te geven HOE C.-17 R.I. IS GEKOMEN TOT ZIJN AANVALSPLAN EN HET DAARBIJ HOORENDE GEBRUIK DER ARTILLERIE. Wij willen daartoe de verschillende factoren weder in de beproefde volgorde beschouwen.

De *opdracht*, zooals deze C.-17 R.I. tijdens het vormen van zijn aanvalsplan bekend was, luidde (zie blz. 144): „met de hoofdmacht uit W. rand bosch-terrein bij AALST aanvallen met zwaartepunt op WAALRE en LIMMEREIND”. De later ontvangen, nauwkeuriger geformuleerde opdracht (zie blz. 246) maakte geen wijziging van het aanvalsplan noodig omdat geheel in den geest van den D. C. bleek te zijn gehandeld, zooals in een goede divisie valt te verwachten. Het belang van het complex WAALRE was C.-17 R.I. zonder meer duidelijk. Is dit in zijn handen, dan stort daarmee den geheelen vijandelijken weerstand op den rechteroever van den DOMMEL tusschen DE HOGT en de bosschen N. van VALKENSWAARD ineen. Een doorbraak N. van WAALRE zou daarentegen, indien dit dorp met omgeving in 's vijands handen blijft, als het ware in een zak raken. Het is dus duidelijk, dat de krachtsinspanning van 17 R.I. er voor alles op moet worden gericht WAALRE te vermeesteren. Maar hoe?

Hier spreekt het *terrein* een hartig woordje mede. Het is C.-17 R.I. maar al te wel bekend (I.R. II B. p. 588), dat een frontaanval op een versterkt en verdedigd oord een moeilijke onderneming is en met een taaien weerstand moet rekenen. Indien C.-17 R.I. zijn beide aanvalsbataljons dus frontaal tegen WAALRE — dat een breedte van omstreeks 1000 m heeft — inzette, zou hij alle kans hebben, dat deze daarin vastloopen en zich verbloeden. WAALRE moet daarom door *omvatting* worden genomen. Buitendien is het alleen op deze wijze mogelijk den vijand niet alleen terug te dringen, doch af te snijden en zoodoende te *VERNIETIGEN*. Niet het bereiken van één of andere „lijn” doch *het vernietigen van 's vijands gevechtskracht is het doel van den strijd* (I. R. II A p. 22)

Een *omvatting* door het Zuiden, over VELDBRAKEN dus, voert in bedekt terrein — bedekter nog dan de kaart aangeeft, zooals C.-17 R.I. uit zijn uitkijkpost vaststelde (blz. 243) — waarin ook verscheidene huizengroepen den vijand tot kernpunten van weerstand kunnen dienen. Met een snel doorstooten valt hier dus niet te rekenen. Daarbij komt nog, dat de linkerflank van dezen aanval wordt bedreigd uit het bedekte terrein N. en N.W. van VALKENSWAARD, vooral indien 3 R.I. niet snel terrein wint, hetgeen het boschterrein doet vreezen. De *omvatting* moet dus N. om WAALRE heen gaan. Hier is het terrein heel wat gunstiger. Zijn de aanvalstroepen, met behulp der artillerie, door den bedekten rand (omstreeks 500 m diep) N. van WAALRE heengebroken, dan hebben zij tot den DOMMEL een vrij open terrein voor zich, dat den vijand weinig gelegenheid biedt zich vast te zetten. De aanvalstroepen moeten hem ook geen kans daartoe geven, door met alle kracht het verkregen overwicht uit te buiten en door te stormen naar den DOMMEL¹⁾. Deze stoot heeft daarbij het groote voordeel, dat hij zich rechtstreeks richt tegen de brug bij Kn. M., de belangrijkste Dommel-overgang in het aanvalsvak van 17 R.I., en tegen de door den vijand nieuw geslagen overgang. De buitenflank loopt heel wat minder gevaar dan bij een stoot Z. van WAALRE, daar in het terrein tusschen HEUVEL en DE HOGT geen vijandelijke troepenverzameling is vastgesteld en dit terrein ook minder gelegenheid daartoe biedt dan de bosschen N. van VALKENSWAARD.

C.-17 R.I. voorziet dat zijn regiment morgen den DOMMEL over zal moeten en er is hem dus alles aan gelegen, dat de doorstootende aanvalstroepen van

¹⁾ Deze gedachte komt niet geheel overeen met het door ons geschrevene in „De Militaire Spectator” 1937, blz. 365. Bij nader inzien komt dit ons wat te schematisch voor en zijn wij nog meer belang gaan hechten aan het in gang houden van een beweging. Wij hoorden hieromtrent van gezaghebbende zijde de uitspraak: „Het is gemakkelijker aanvalstroepen in een of andere lijn te doen stoppen, maar zeer moeilijk, zoo niet denzelfden dag onmogelijk, deze troepen weer in beweging te krijgen”.

de verwarring bij den vijand gebruik maken en de overgangen in de hand nemen. Zooals wij zagen heeft C.-17 R.I. ook in dit opzicht in den geest van zijn D.C. gehandeld.

Door een stoot N. langs WAALRE heen is dit oord echter nog niet omvat. Hiertoe moeten derhalve krachten in tweede linie volgen, die, na WAALRE te zijn gepasseerd en in front gedekt door de voorwaarts stormende troepen in eerste linie, indraaien en zich tegen het complex LIMMEREIND en LOON richten. Zodoende wordt WAALRE inderdaad omvat en wordt ook de hand gelegd op de Br. Z. van Kn. M.

Tenslotte moete WAALRE ook in front worden aangegrepen. Voor den stoot N. langs WAALRE heen en voor de in tweede linie volgende „omvattende groep” elk een bataljon rekenende, blijft nog een bataljon over. Dit kan het omstreeks 1000 m breede dorp niet over de geheele breedte aanpakken. Zulks is echter ook niet noodig en zelfs niet gewenscht. Richt dit bataljon zich tegen het Zuidelijk deel van het dorp (één loodrecht op de aanvalsrichting staande straat met nog wat verspreide huizen) dan is de kans op slagen het grootst. De kern van het dorp, die zich het best ter hardnekkige verdediging leent, wordt zodoende uitgespaard en ook uit het Zuiden omvat. De hier nog overblijvende, tenslotte aan alle kanten omsingelde Rooden moeten, na vooraf behoorlijk onder vuur te zijn gehouden teneinde de binnenflanken van de aanvalstroepen te beschermen, als laatste acte worden uitgebrand.

Het is te voorzien, dat het Zuidelijke aanvalsbataljon een harden strijd zal te voeren hebben. Van doorstormen zal hier geen sprake zijn. Buitendien zou de linkerflank daarbij te bedreigd zijn (te meer indien, zooals C.-17 R.I. later blijkt, 3 R.I. niet gelijktijdig richting HEIKANT kan aanvallen). Voorts moet dit bataljon tenslotte het geheele dorp WAALRE zuiveren. Het derde bataljon moet zich dus in WAALRE vastzetten, gereed om tegenstooten uit Zuidelijke richting op te vangen en daarbij het oprukken van 3 R.I. met vuur steunen ¹⁾. Dit bataljon komt zodoende in tweede linie.

Van den *vijand* is bekend (zie *Schets* 3), dat zich N. van den kunstweg van AALST naar WAALRE omstreeks een bataljon bevindt en ten Z. daarvan ook. Een derde bataljon — vermoedelijk III-1 R.I. — is om 13.00 gesignaleerd, terwijl het over de bruggen bij LIMMEREIND trok. Het is aan te nemen, dat dit bataljon het bedekte terrein bij WAALRE is binnengerukt en zich daar wellicht ten aanval gereed stelt. Een reden te meer dus om daar niet het zwaartepunt van den aanval te leggen. Voorts werd bij LOON artillerie vastgesteld, waarschijnlijk de afdeling, die met 1 R.I. samenwerkt. Deze artillerie wordt voor uur „U” door de D.G.A. (10 veld) bestreden.

Wel is waar zijn de beide eerstbedoelde bataljons reeds gehavend, maar rond genomen valt 17 R.I. aan op een ander regiment, n.l. 1 R.I., en heeft dus infanteristisch geen overmacht. Het initiatief, dat de aanvaller heeft, veroorlooft echter *het zwaartepunt te leggen ter plaatse waar men de tegenpartij het zwakst oordeelt* — in dit geval N. van WAALRE — en *daar zodoende toch een overmacht aan vuur en aan menschen* samen te brengen. Liep 17 R.I. domweg op tegen 1 R.I. dan ware een bloedige mislukking zeker!

Van de *middelen*, die C.-17 R.I. ten dienste staan, noemden wij reeds de drie bataljons. II-17 R.I. stoot N. van Waalre door, III-17 R.I. neemt het Zuidelijk

¹⁾ Op deze bedreigde flank wordt dus wel gehandeld in den geest van het gestelde in *De Militaire Spectator* 1937, blz. 365.

deel van dit dorp en I-17 R.I., dat aanvankelijk de gereedstelling dekt, verzamelt zoodra de voorbataljons zijn binnengedrongen en volgt dan achter II teneinde vervolgens omvattend te worden ingezet.

De aanvalskracht van het *rechter-voorbataljon*, II-17 R.I., moet zoo hoog mogelijk worden opgevoerd en daarom krijgt het de geheele mortiercompagnie toegewezen. Voorts behoeft het pioniers om — indien de bestaande overgangen vernield zijn of onder vuur liggen — snel over den Dommel te komen. De twee Sn. van 5 C.P. hebben reeds overgangsmateriaal voorbereid (zie blz. 241) en zijn voor deze taak dus aangewezen. Het pantsergevaar is voor II-17 R.I. niet bijzonder groot en dus kan dit bataljon met één sectie van 1-V B.Pg. volstaan. Zonder krachtigen artilleriesteun zou II-17 R.I. er niet in kunnen slagen 's vijands weerstand te breken. De steun van III-11 R.A. was C.-17 R.I. hierbij bijzonder welkom, aangezien hij thans het rechter-voorbataljon met twee afdeelingen kan steunen, zonder het linker-voorbataljon in den steek te laten. Het is hem daarbij bekend, dat het vuur van zware houwitsers op gedekte vijandelijke infanterie een bijzonder groote materiele en vooral moreele uitwerking heeft. Ook zijn deze vuurmonden zeer geschikt om, tijdens het voortschrijden van den aanval, den kern van WAALRE neer te houden.

Het *linker-voorbataljon*, III-17 R.I., wordt gesteund door één afdeeling artillerie (de lichte houwitsers staan hiervoor het gunstigst en zijn, gezien het bedekte terrein, ook het meest geschikt) en kan bij het dorpsgevecht de batterij van 6 veld uitmuntend gebruiken (vergelijk I. R. II. B p. 590).

Voorts behoeft dit bataljon pantserafweergeschut om pantseraanvallen uit het boschterrein N. van VALKENSWAARD te keeren. Tenslotte is het bataljon zeer gebaat met pioniers die — mits modern uitgerust, d.w.z. met, behalve mijnen voor defensief gebruik, o.m. vlamspuiten en springladingen voor offensief gebruik — het aangewezen wapen zijn om 's vijands laatsten weerstand in den kern van WAALRE te breken en den Zuidrand van dit dorp in staat van weerstand te brengen. C.-17 R.I. kan daartoe 1-III B.P., onder de bevelen van C.-2 R.H. ten Z. van AALST ingezet (blz. 242), ten deele doen vrij maken. Een gedeelte dezer pioniers zal bij de uitgelegde strooimijnen moeten blijven om de infanterie van 3 R.I. hier doorheen te sluizen en tenslotte de niet gesprongen mijnen weer op te nemen.

De *verdeeling der middelen* wordt dus:

Rechter-voorbataljon: II-17 R.I., versterkt met 17 C.Mr., een S. van 1-V B.Pg. en twee Sn. van 5 C.P.; rechtstreeks gesteund door II-3 R.A., terwijl III-11 R.A. dit vuur aanvankelijk versterkt en later het bataljon beschermt;

Linker-voorbataljon: III-17 R.I., versterkt met 17 Bt. van 6 veld, 1-V B.Pg. (min een S.) en een deel van 1-III B.P.; rechtstreeks gesteund door III-3 R.A.

Dekking van het gereedstellen (hierbij versterkt door Half Reg. ruiters), *later regiments-reserve*, omvattend in te zetten achter het rechter-voorbataljon: I-17 R.I.

HET VUURPLAN DER ARTILLERIE (zie *schets 4*) past zich uiteraard geheel bij het aanvalsplan aan.

Van „U min 5 tot U” *inleidende beschieting* op het aanvalsfront, waaraan ook de mortieren deelnemen.

Op uur „U” gaan de aanvalsbataljons voorwaarts. Het artillerievuur blijft als *rechtstreeks steunend vuur*, liggen. Indien vijandelijke infanteriewapenen, ondanks het artillerievuur, trachten het oprukken der aanvalstroepen te beletten, geven de vuurorganen uit de vuurbasissen van de aanvalsbataljons en

die van de troepen, die de gereedstelling hebben gedekt, hierop onmiddellijk onderdrukkingsvuur af. Elke poging van den vijand den kop op te steken moet worden onderdrukt.

Uur „U + 5'' zijn de aanvalstroepen (berekend naar een snelheid van 100 m per minuut) het artillerievuur tot omstreeks 300 m genaderd. *De vuurconcentraties maken een sprong naar voren* (I. R. II B p. 346 ad a). Voor de infanterie komt het er thans op aan de verkregen neutralisatie uit te buiten en met inspanning van alle krachten voorwaarts te stormen en door te stooten. Elke seconde is daarbij kostbaar.

Rechts, waar de kracht van het vuur een snel doorstooten (waarop het geheele aanvalsplan is gebaseerd) mag doen verwachten, *verspringt het artillerievuur nog tweemaal op tijd* (thans gerekend naar een gemiddelde snelheid der aanvalstroepen van 100 m in 3 min) om dan over te gaan in *beschermend vuur* op de flanken der aanvalstroepen. C.-II-17 R.I. kan echter, door tusschenkomst van de artillerie-inlichtingsgroep, z.n. op elk gewild oogenblik opnieuw artilleriesteun van II-3 R.A. vragen.

Links is een worsteling te verwachten, waarbij op snel voortschrijden van den aanval geen wissel mag worden getrokken. Het artillerievuur verspringt hier derhalve telkenmale *op verzoek der infanterie*. Ook kan C.-III-17 R.I. andere vuren verzoeken, dan die opgenomen in het vuurplan (I. R. II B p. 347, eerste alinea). De ultra-korte golf-toestellen bieden bij een en ander een betere waarborg voor een niet afknappende verbinding dan met een vuurwerksein kan worden verkregen (I. R. II B p. 346 ad b).

Hiermede meenen wij ook het vuurplan voldoende te hebben toegelicht en voegen ons thans weer bij C.-17 R.I., die intusschen te AALST is aangekomen.

(Slot volgt.)

NIEUWE UITGAVEN

Die Psychiatrie im Dienste der Wehrmacht, door ADOLF HEIDENHAIN. Uitg. Georg Thieme, Leipzig 1938. Prijs R.M. 2.80.

De schrijver is door zijn overlijden verhinderd dit werk te voltooiën. De vele uitweidingen, welke in den grootendeels descriptieven tekst zijn ingevoegd, doen vermoeden, dat ons hierdoor zeer interessante slotconclusies zijn onthouden. Doch hetgeen is kunnen verschijnen, is kennismaking alleszins waard.

Het boek is niet alleen voor Officieren van Gezondheid van belang, maar het zal ook voor tot straffen bevoegde meerderen (en voor militaire rechters) van nut kunnen zijn. Bij verschillende typen van psychisch abnormalen heeft immers het opleggen van (steeds zwaarder wordende) straffen geen uitwerking ten goede; de betrokkene dient hetzij uit de weermacht te worden verwijderd, hetzij te worden bestemd voor diensten, welke hij nog kan verrichten. Het is noodig noch gewenscht, dat in dergelijke gevallen het opleggen van alle straffen in de practijk wordt beproefd. Daarom moet in dubieuze gevallen door den C.C. het instellen van een onderzoek door den „Truppenarzt'', c.q. door een psychiater, worden bevorderd.

Het blijkt niet, of schrijver over persoonlijke oorlogservaring heeft beschikt; vermoedelijk wel. Zij nog aangehaald, dat volgens den auteur verscheidene psychopathen in oorlogstijd nog zeer goed bij de weermacht te werk zullen kunnen worden gesteld, b.v. bij dépôts, bureaux, kampen voor gevangenen, troepen, die met bezettingsdienst zijn belast, en bij den aan- en afvoer.

Schrijver's beschouwingen over dronkenschap zullen veler belangstelling hebben.

Een uitvoerige bibliographie, zoowel op medisch als op militair-juridisch gebied, waarin ook veel Fransche litteratuur wordt vermeld, besluit het boek.

P. J. A. CLAVAREAU.

DE OPLEIDING VAN DE ONDER-OFFICIEREN-INSTRUCTEUR BIJ HET WAPEN DER INFANTERIE

DOOR S. VELDMEIJER

Majoor der Infanterie

Commandant van het Kaderbataljon.

De wederopbouw van de weermacht stelt het Legerbestuur voor tal van moeilijke vraagstukken, te moeilijker, doordat de snel toenemende internationale spanningen er toe dwingen die vraagstukken in versneld tempo op te lossen.

Een der zwaarste opgaven is het om in de behoefte aan instructief kader — officieren en onderofficieren —, welke zich bij het wapen der infanterie in de sterkste mate doet gevoelen, te voorzien.

De vorming van het groote aantal benodigde onderofficieren — per regiment is dit aantal, afgezien van de tekorten, die reeds in den loop der jaren waren ontstaan, op 40 à 50 sergeanten te stellen — kost de meeste hoofdbreken.

Het mag een geluk worden genoemd, dat enkele jaren geleden een basis is gelegd om dit probleem tot oplossing te brengen door de invoering van het capitulanten-stelsel.

In dit opstel blijve buiten beschouwing of aan dit stelsel, dan wel aan een volledige aanvulling van het korps onderofficieren met beroeps-sergeanten de voorkeur moet worden gegeven; uit artikelen, welke wij indertijd schreven, kan het bekend zijn, dat wij aan het capitulantenstelsel den voorrang gaven.

Hoe zal nu de encadreering van het wapen der infanterie voor zoover dit de onderofficieren betreft straks mogen worden gewaardeerd, welke vorming zal den sergeanten zijn gegeven en hoe moet de opleiding van deze in de toekomst worden georganiseerd.

Uit de oudere lichten, t.w. 1934 en 1935 kwamen een betrekkelijk gering aantal capitulanten voort; uit de lichten 1936 en 1937, vooral uit de lichten 1937 stelden zich velen beschikbaar en het is te voorzien, dat van de lichten 1938 zoovelen naar een plaats zullen dingen, dat het aanbod de vraag zal overtreffen.

De waarde van de sergeanten uit de jongste lichten is voorloopig hooger aan te slaan dan die uit de oudere, omdat de eerste een betere opleiding tot dienstplichtig sergeant ontvingen dan de laatsten.

In de eerste plaats werd in 1937 een eerste-oefeningstijd van 12 maanden voor het dienstplichtig kader doorgevoerd en voorts werden de opleidingsvoorwaarden in de laatste jaren aanzienlijk verbeterd.

De rechtstreeksche instructie van de dienstplichtigen wordt thans verzorgd — het hoogere onderofficierskader buiten beschouwing gelaten — door een gering aantal beroepssergeanten en door een groot aantal sergeanten-capitulant,

die als basis voor hun instructieve vaardigheid een opleiding tot dienstplichtig sergeant ontvangen.

Van deze laatsten is er een groep ongeveer twee jaar practisch werkzaam, het meerendeel van een half jaar tot anderhalf jaar.

De praktijk biedt uiteraard een gunstige gelegenheid tot ontwikkeling van het kennen en kunnen; vooral het leeren voeren van gezag is een zaak die in de praktijk wordt geleerd.

Gaandeweg is daardoor de practische bruikbaarheid van de groote groep der jongere onderofficieren aan het toenemen en het groote aantal goede beroepsonderofficieren, die vooral uit de lichteningen der mobilisatie-jaren voortkwamen, leert, dat op den duur uit het dienstplichtig kader volwaardige instructieve krachten opgroeien.

De hierbedoelde 2 à 300 beroepsonderofficieren vormden een gering getal tegenover de velen, die van huis uit in de gelederen van het beroepskader traden maar vele factoren, die in de jaren na 1918 de vorming van deze sergeanten ongunstig beïnvloedden, mogen bij de beoordeeling van de voorwaarden voor de ontwikkeling van die sergeanten niet uit het oog worden verloren.

Wij trekken daarom op grond van de ervaring de conclusie, dat uit het dienstplichtig kader een goed corps onderofficieren is te vormen.

Nu zal een belangrijk aantal van de sergeanten in wier handen de instructie wordt gelegd, slechts een gering aantal jaren daaraan zijn krachten wijden, om daarna in andere betrekkingen over te gaan. Deze groep zal die groote mate van routine, welke bij de instructie een rol van beteekenis vervult, nauwelijks hebben verkregen als ze de gelederen verlaten, maar daar staat tegenover, dat, terwijl die afvloeiing, indien het capitulanten-stelsel eenige jaren zal hebben doorgewerkt, in een regelmatige stroombedding kan worden geleid en daardoor zich minder ernstig zal doen gevoelen, de jeugd in het corps onderofficieren zal blijven voortleven en deze is op den duur van niet geringere beteekenis dan de routine, welke ook nog al eens de sleur in de hand werkt.

Het is echter duidelijk, dat de dienstplichtige sergeanten, die zich na een opleiding van een jaar als sergeant-capitulant beschikbaar stellen, onvoldoende zijn onderlegd om hen terstond bij de opleiding als volwaardige krachten in te deelen.

Bij een beschouwing van de opleiding tot beroeps-onderofficier (sergeant-capitulant) dienen wij echter te beginnen aandacht te schenken aan de opleiding van het dienstplichtig kader; immers bij die opleiding wordt de grondslag gelegd.

De regeling van deze opleiding is in de G.O.I. (Grondslagen Opleiding Infanterie) vastgelegd en voorts is deze uitgewerkt in de Wenken.

De regeling en de uitwerking van deze opleiding in de genoemde voorschriften opgenomen, is goed. De factoren, die invloed uitoefenen op het verloop van de opleiding zijn velen, en verschillende beïnvloeden haar ongunstig, doch indien bij de korpsen voor de kaderopleiding de belangstelling wordt betoond, die ze verdient, zal het resultaat bevredigend kunnen zijn.

De R.Cn en de B.Cn zullen echter de grootst mogelijke mate van belangstelling voor de opleiding van de kader-adspiranten moeten betoonen. De beste officieren en onderofficieren moeten bij deze opleiding worden ingedeeld.

De uiterste zorg moet worden besteed aan de ontwikkeling van het tuchtgevoel, een strenge gevechtdiscipline (gevechtdril, zie de Wenken) moet worden aangeleerd en gehandhaafd.

Er moet nauwgezet aan de hand van de Wenken worden gewerkt, opdat

eenheid van opvatting ontsta, geen belangrijke gedeelten van de leerstof buiten behandeling blijven en de sergeanten-capitulant, die uit deze kaderopleidingen voortkomen, de Wenken kunnen toepassen als zij als zoodanig worden aangenomen.

Er moet ernstige studie worden geëischt, de reglementen en voorschriften moeten aan de hand van de Wenken ter bestudeering worden opgegeven en door een degelijke contrôle moet worden bereikt, dat de reglementen nauwkeurig worden gekend.

De kaderopleiding moet nimmer worden verstoord door haar voor het verrichten van werkdiensten of extra wachtdiensten te gebruiken.

De wachtdienst moet, als geen geofende soldaten beschikbaar zijn, tot den meest eenvoudigen vorm worden teruggebracht om de kaderopleiding te ontzien.

De korpsen, bij welke de kaderopleiding niet als het troetelkind wordt beschouwd voor hetwelk de R.C. en B.C. zich persoonlijk bijzonder interesseeren, zullen verstoken blijven van goede dienstplichtige sergeanten en thans ook van goede sergeanten-instructeur.

Alvorens de sergeant, die als capitulant wordt aangenomen bij de instructie wordt werkzaam gesteld, behoort hem een degelijken aanvullingscursus te worden gegeven.

De noodzakelijke duur van dezen cursus is afhankelijk van de deugdelijkheid der opleiding, welke de dienstplichtige sergeanten ontvingen.

Gemiddeld is ze op een half jaar te stellen.

Het is bekend, dat het in het voornemen lag bij het te Laren gelegerde Kaderbataljon in twee cursussen van ongeveer vijf maanden de groote stroom van sergeanten-capitulant (dit woord moet in den troep niet worden gebruikt, men spreke van sergeant) een aanvullingscursus te geven.

De uitvoering van dit plan kon geen voortgang vinden. Thans zullen vermoedelijk vóór 1 Maart 1939 drie cursussen worden gehouden, welke gedeeltelijk over elkaar vallen met resp. 200, 360 en 600 onderofficieren, waarvan de duur ongeveer vier maanden zal bedragen.

Hieruit moge de gevolgtrekking worden gemaakt, dat voor de verdere vorming van deze sergeanten belangstelling moet blijven bestaan na terugkeer bij de korpsen, al durven wij de verzekering geven dat hun vaardigheid straks sterk zal zijn toegenomen.

De opleidingscursussen voor de sergeanten-capitulant moeten na 1 Maart 1939 worden voortgezet; wellicht zal het mogelijk zijn, tegen het najaar van 1939 het Kaderbataljon om te zetten in een Kadercompagnie. De duur van de cursussen moet dan een half jaar worden.

Wij willen nu een inzicht geven in de organisatie van de opleiding van de sergeanten-capitulant bij het Kaderbataljon.

Wij stelden voor de officieren en onderofficieren instructeur van het Bataljon een handleiding samen, waarin aanwijzingen worden gegeven, betreffende het te bereiken doel en langs welken weg dit doel moet worden nagestreefd.

De eischen, waaraan de sergeanten moeten voldoen, bij het einde van den cursus, zijn daarin opgenomen. Naast eischen van technische en tactische vaardigheid, zijn eischen gesteld, betreffende tuchtgevoel, karakter en geestesgesteldheid; de instructeurs hebben deze eigenschappen te ontwikkelen.

Gedurende de eerste 8 à 10 weken, de praktijk moet uitwijzen, hoeveel tijd dit vordert, wordt met de sergeanten de leerstof doorgewerkt, die zij bij de 1e Bataljons zullen moeten behandelen.

Zij voeren zelf alles practisch uit wat zij straks zullen moeten onderwijzen. Men moet kennen en kunnen hetgeen men anderen moet leeren. Na een enkel voorbeeld in het geven van instructie in een bepaalde les door den beroeps-instructeur, vangt de onderlinge instructie aan.

Het doorwerken van die leerstof geschiedt nauwgezet volgens de Wenken. Met de Wenken voor het eerste tijdperk als richtsnoer worden de reglementen en voorschriften ernstig bestudeerd. Dat niet alle sergeanten waren voorzien van de reglementen en voorschriften en slechts enkele de Wenken in bezit hadden, vormde bij den eersten cursus een belemmering voor de opleiding.

Er wordt hard, doch zonder overhaasting gearbeid. Wel is het mogelijk, dat niet alle leerstof, die wij ter verwerking hebben opgegeven wordt door-gewerkt, maar hetgeen wordt doorgewerkt, zal degelijk zijn behandeld. Grondig moet alle onderricht zijn. Er wordt niet gejaagd. Oppervlakkige behandeling van leerstof is tijdverspilling.

Wat fout wordt uitgevoerd, wordt opnieuw verricht, zoonoodig tien keer, totdat de uitvoering goed geschiedt. Zoo moet thans bij alle opleidingseenheden worden gehandeld.

Het ontwikkelen van juiste begrippen van tucht heeft een minstens even groote belangstelling als het opvoeren van de vakkennis.

Er wordt getracht in de eerste plaats van onze onderofficieren soldaten te maken.

Er wordt streng vastgehouden aan de in de voorschriften en reglementen vastgestelde bepalingen. Er wordt met deze niet getransigeerd. Er wordt niet naar gestreefd zooveel mogelijk alle opkomende wenschen in te willigen, het dienstbelang wordt zonder eenige beperking voorop gesteld. Het eigenbelang wordt volkomen in de schaduw van het dienstbelang gehouden.

Tegenspraak, het „ja maar”, enz. wordt niet geduld.

En het is merkwaardig, hoe na de eerste weken, waarin men aan dit systeem even moest gewennen, een ieder de handhaving van deze strenge opvattingen van tucht waardeert en voelt dat daarmee, behalve het dienstbelang, ook het individu wordt diend.

Aan de correctheid in de onderlinge verhoudingen en tegenover meerderen wordt groote aandacht geschonken; de beroepsofficieren en beroepsonder-officieren geven daarin voortdurend onderricht door hun voorbeeld.

Nadat de leerstof, die bij de Ie bataljons — de Wenken, Deel A, B, C en D — zal zijn doorgewerkt, wordt de leerstof behandeld, waarin de sergeanten zich moeten thuis gevoelen, indien zij bij de IIe bataljons zullen worden te werkgesteld.

Uiteraard wordt na 8 à 10 weken nog steeds doorgewerkt om de individueele-vaardigheid op te voeren, zooals dit ook bij de IIe bataljons zal moeten ge-schieden.

Voor de behandeling van de oefenstof in het tweede gedeelte van den cursus schreven wij een tweede handleiding voor het instructieve kader, welke kan worden beschouwd, als Wenken voor het tweede en derde tijdperk, terwijl wij daarbij eenige aanwijzingen gaven voor de wijze van behandeling van de saamgebrachte leerstof bij het Kaderbataljon.

Bij de gevechts- en velddienstoefeningen zal de nadruk worden gelegd op de sectie-oefeningen, omdat daarin de taak van de sergeanten-leerling zich afspeelt. Het vlot werken in de sectie en met de sectie zal de hoofdschotel van het programma vormen.

Behalve het beoefenen van de taak, die de sergeanten zullen krijgen te

vervullen, zal hun een inzicht worden gegeven in de beteekenis van de leermiddelen.

Er zijn kosten noch moeiten gespaard, om deze zoo up to date mogelijk te maken, maar daarnaast zullen zij ontwaren, hoe door de troep zelf, natuurlijk door het initiatief, werklust en doorzicht van hun leiders — officieren en onderofficieren —, veel kan worden gedaan, om de leermiddelen uit te breiden en te verbeteren.

De sergeanten worden daarbij zelf aan het werk gezet, in de verwachting, dat zij bij hun korpsen gedachten en opgedane ervaring verder zullen uitdragen.

Aan de sport wordt bij de opleiding bijzondere aandacht geschonken.

Behalve voor lichaamsoefeningen en athletiek is tijd uitgetrokken voor het schermen met alle wapens. Het spreekt vanzelf, dat slechts de beginselen van het degen, floret- en sabelschermen kunnen worden geleerd, doch getrouw aan het beginsel, zal hierbij de degelijkheid worden betracht.

Wij verwachten van dit onderricht, dat het de belangstelling voor de scherm-sport zal opwekken en vertrouwen dat de officieren en onderofficieren der regimenten, die het groote belang van een sportief korps onderofficieren inzien, den door ons aangevangen arbeid zullen voortzetten.

Zooals wij in den aanvang uiteenzetten, zijn de cursussen te kort van duur om te bereiken, hetgeen wij de sergeanten gaarne zouden medegeven. Zij zullen echter kennis van een systeem van instructie-geven opdoen, hun zal een belangrijke dosis parate kennis worden medegegeven, zij zullen wegwijs zijn gemaakt in de gedeelten der reglementen en voorschriften, die voor het geven van instructie van groot belang zijn, zij zullen een beeld medenemen van de gang van zaken bij een opleidingseenheid, waarbij straf de hand wordt gehouden aan elken voorgeschreven regel, van ieder het hoogste wat hij geven kan, wordt geëischt en de tucht met mild hart, maar straffe hand werd gehandhaafd.

Wij hopen, dat de sergeanten, die vrijwel zonder uitzondering hun uiterste krachten inspanssen, om zich dezen opleidings-cursus zooveel mogelijk ten nutte te maken, zullen worden gewaardeerd, als zij straks zullen trachten de in hen ontwikkelde gedachten uit te dragen.

Men zegge dan niet, dat dit of dat wel mogelijk is bij het Kaderbataljon, dat in velerlei opzicht zoo bevoorrecht is, maar niet bij de compagnieën van het Veldleger en vooral niet bij die, welke gelegerd zijn in de nieuw opgerichte garnizoenen. Wij verzorgen bij het Kaderbataljon de opleiding, zooals wij dit deden bij de S.R.O.I. als luitenant, bij 11 R.I. als kapitein en bij 20 R.I. als hoofd-instructeur. Er is overal veel te bereiken, waar de officieren en onderofficieren, in diep besef van de verantwoordelijkheid, die zij dragen in dit ernstig tijdsgewricht tegenover de troep, die aan hun zorg is toevertrouwd, willen werken tot aan de grenzen van hun kunnen.

Wie zal ons zeggen, hoe gering de tijd, ons ter voorbereiding gelaten, nog maar is.

HET BATALJON INFANTERIE TE VELDE

DOOR D. A. VAN HILTEN.
Majoor van den Generalen Staf.
III. (Vervolg van blz. 238).

Het door C-I-50 R.I. aan zijn ondercommandanten uit te geven bevel volgt hieronder, daarbij de schets van blz. 233 te raadplegen.

Geheim.

C-I-50 R.I.
No. 9.

Ex. Nr.
4 Mei 19 . . .
21.30

Bevel ¹⁾.

1. **Algemeene toestand.**

De kans op het uitbreken van oorlog wordt meer en meer waarschijnlijk. De eigen grensbewaking is ingesteld, aan de Maas en de Z. grens bevinden zich grensbataljons, terwijl belangrijke wegenknooppunten worden bezet door territoriale troepen.

2. **Opdracht I-50 R.I.**

- a. De uit O. en Z.O. richting naar Helmond voerende wegen en de overgangen over de Z. Willemsvaart te Helmond afsluiten in het bijzonder tegen vijandelijke gemotoriseerde eenheden.
- b. Eventueel onderdruk van den vijand uit O. richting op Helmond terugvloeiende eigen troepen opnemen achter de Z. Willemsvaart.

3. **Uitvoering van de opdracht.**

I. *Groepering van het bataljon.*

- a. twee compagnieën in den Oostrand van Helmond
3-I-50 R.I., versterkt met één S.zw. mitr. : rechts
2-I-50 R.I., " " " " " " : links
Scheidingslijn: Kn.m. west van de Begraafpl. = Begraafpl.
(bij 3e Comp.) = Rijpelberg (bij 3e comp.).
- b. Aan de Z. Willemsvaart.
1-I-50 R.I. versterkt met twee Sn. Zw. mitr.

II. *Taak 3e en 2e comp.*

- a. Afsluiten van de naar de kanaalovergangen voerende wegen in de algemeene lijn: Roode brug over de „A” (niet inb.) = snijpunt Kunstweg naar Deurne met spoorbaan in (vt 34—62) = drie-

¹⁾ Dit bevel moet worden beschouwd als een Samenvatting als bedoeld in de 2e alinea van punt 13 (V. Veld. Dl. I).

sprong landwegen bij eerste *a* van Begraafpl. = ontmoetingspunt van landweg met den Brakelsche dijk Noord van L van HELMOND = Prov. Electr. Centr. = Watertoren.

- b. Beletten dat vijandelijke afdeelingen doordringen tot in Helmond.

III. *Taak 1e comp.*

- a. Zich opstellen aan de Z. Willemsvaart en aan vijandelijke afdeelingen beletten zich van de kanaalovergangen meester te maken of het kanaal te overschrijden in het kanaalvak van en met sluis No. 8 tot pl. 86,7 waarbij de C.C. zorg draagt, dat het kanaal in de lengte richting kan worden bestreken door vuur van Zw. mitrs.
- b. Eventueel door Helmond op de Z. Willemsvaart aanrukkende vijandelijke gemotoriseerde afdeelingen vertragen aan het riviertje de „A” van de Roode brug tot den Watertoren, voornamelijk door het versperren of tijdig onbruikbaar maken van de overgangen.

4. **Graad van gevechtvaardigheid.**

Scherpe munitie moet aan den troep worden uitgegeven en handgranaten tot pakketten samengebonden moeten bij wachten- en piketten steeds aanwezig zijn. Hindernissen en afsluitingen moeten worden bewaakt. De mitrailleurs blijven doorlopend in stelling, hierbij voorloopig zoolang de werkzaamheden genoemd in punt 5 nog niet gereed zijn, piketten van slechts enkele manschappen.

Wanneer er niet gewerkt wordt, het niet op wacht of piket zijnde personeel doen rusten in de reeds compagnies-gewijze ingerichte groote kwartieren.

5. **Uitvoering der werkzaamheden.²⁾**

- a. *Arbeidstijd* per etmaal 12 uren te regelen door de C.Cn. met elkander aflossende werkploegen.

- b. *Volgorde der werkzaamheden.*

- I. Aanbrengen van versperringen op de wegen en overgangen.
- II. Gevechtsofstellingen voor zware en lichte mitrs..
- III. Maskeering.
- IV. Verbetering schootsveld en opmeten van afstanden.
- V. Waar mogelijk en noodig versperringen aanbrengen in open gedeelten van het tusschenterrein.

- c. *In aanmerking komende hindernissen.*

- I. Kunstweg naar Deurne:

de Spoorweg overgangen:	wagenbarricaden	}	voorbereiden
bij ingang stad	: een		
	: railbarricade		

als mondeling besproken.

²⁾ Aangenomen is dat het bataljon niet voorzien werd van springstof. In een volgend artikel zal de toepassing van springstof worden ingelast.

- II. Kunstweg Bakelsche dijk:
 op twee plaatsen de weg over $1\frac{2}{3}$ gedeelte door- } uitvoeren
 graven, één doorgraving rechts, andere links; }
 Opening afsluiten met zwaarbeladen wagen } voorbereiden
- III. Landwegen:
 indien boomen aanwezig: verhakkingen. }
 zonder boomen: doorgraven van den weg, waar } uitvoeren
 mogelijk met Iersche wal. }
- IV. Tusschen terrein waar zulks noodig is:
 doorlopende puntgrachten. uitvoeren
- d. *Afsluiten van bruggen en vaste overgangen over „A” en Z. W.vaart.*
- I. Bruggen welke gesloten worden voor het verkeer,
 draaibruggen: opendraaien en draaikruk wegnemen;
 ophaalbruggen: ophalen en vastzetten, nadat de nadering van
 den vijand is gemeld de val uit de hangbeugels lichten en in het
 water doen vallen, c. q. de electriche hefinrichting onklaar
 maken.
- II. Vaste overgangen, welke gesloten worden voor het verkeer, ver-
 sperren met zwaar materiaal of beladen voertuigen;
- III. Bruggen en overgangen waarover het verkeer wordt geleid,
 het afsluiten als boven aangegeven zoo ver voorbereiden, dat
 bij nadering van den vijand dit onmiddellijk kan geschieden.
- e. *Voorloopig nog te nemen maatregelen in verband met het verkeer.*
 Tot mijn nader bevel moeten de hindernissen en de geopende
 bruggen bij duisternis van lichtgevende roode lantaarns worden
 voorzien.

6. Materialen en gereedschappen.

Verbruiksmaterialen depot: Op het goederenstation is 5 Mei te 8.00 in
 bedrijf onder beheer van Luit. P. van 3-I-50 R.I., volgens hem reeds
 rechtstreeks verstrekte aanwijzingen.

De Cn. der Tir. Compn. stellen nog heden elk één groep ter beschikking
 van den beheerder, die tevens voorloopig kan blijven beschikken over het
 hem reeds toegevoegde burgerpersoneel.

Aanvragen om materialen, gereedschappen, wagens en vervoermiddelen
 kunnen rechtstreeks worden gericht aan den beheerder.

7. Burgerwerkkrachten.

Op 5 Mei te 6.00 komen beschikbaar:

van C-3-I-50 R.I. een ploeg van 12 man geschoolde werklieden.

van C-2-I-50 R.I. „ „ „ 12 „ „ „

van C-1-I-50 R.I. het in gemeentedienst zijnde brugpersoneel.

8. Verband met de neventroepen ³⁾.

C-1-I-50 R.I. zendt op de oneven uren naar elk der nevenbataljons te
 Lierop en te Beek een patrouille van twee man op gehuurde rijwielen voor
 het opnemen van het verband en verkenning Z. Willemsvaart, die telkens
 bij terugkeer rapport moeten uitbrengen op mijn c.p.

³⁾ Op de even uren komen tot gelijk doel patrouilles van de nevenbataljons zich bij
 C-1-I-50 R.I. melden.

9. Inlichtingsdienst.*a. Uitkijkdienst.*

Uitkijkpost op den toren van de R.K. Kerk in de . . . straat, in te richten door den uitkijk onderofficier sergeant JANSEN.

De post wordt dagelijks van 4.00 tot 20.00 betrokken.

Sterkte der post: één segt. commandant en 6 man te geven achtereenvolgens door 1e comp.; 2e comp.; 3e comp.

Opdracht: zie afzonderlijk bevel.

b. Verkenningsdienst.

hiervoor volgen nadere bevelen. 4).

10. Treinen.

G.T. en Kn.T. bij de onderdeelen.

Gn.T. en L.m., vereenigd onder commando van den sergeant-administrateur toegevoegd, legeren ten westen van de Z. Willemsvaart nabij Begraafplaats.

11. Commandoposten.

mijn cp. in schoolgebouw, Schoolstr. No. 12, tel. no. 140.

cp. C-1-I-50 R.I. nabij ophaalbrug en kunstweg naar Overbrug.

cp. C-3-I-50 R.I. in Capucijner Klooster.

cp. C-2-I-50 R.I. Bakelschedijk No. 120.

12. Verbindingen.

C. Vld. Verbindt mijn cp. met de cp.n. van den C.Cn. en met den uitkijkpost.

a. telefonisch met gebruikmaking van het stadsnet en per veldtelefoon.

b. optisch alleen nog slechts voorbereiden om op nader bevel onmiddellijk te kunnen tot stand brengen.

Aan

De Majoor,

Bataljonscommandant

C-1-I-50 R.I. ex. nr. 4
 C-2-I-50 R.I. „ „ 5
 C-3-I-50 R.I. „ „ 6
 T.-B. N. Br. ex. nr. 7 } ter uitvoering
 ter inlichting

Dit bevel van C-I-50 R.I. geeft voorloopig volop werk, de moeilijkheid hierbij is, dat in de aangenomen algemeene toestand het bedrijfsleven en het normale verkeer zooveel mogelijk ongehinderd moet kunnen doorgaan. De B.C. regelt in overleg met de er bij betrokken burgerlijke autoriteiten en de Koninklijke Maréchaussée de noodige verkeersmaatregelen in verband met het afsluiten van wegen en overgangen door hindernissen enz. Het is duidelijk dat zoolang het spoorwegverkeer niet is gestaakt de spoorbaan niet verspert of vernield mag worden, dit dient echter, te worden voorbereid en wel op zoodanige wijze, dat het in zeer korten tijd kan geschieden. De aangewezen punten zijn hiervoor de twee kruispunten met den kunstweg naar Deurne en de spoorbrug over het Kanaal.

4) De verkenningsdienst wordt geregeld op grond van het inlichtingsplan, C-I-50 R.I. geeft aan de hand hiervan telkens nadere bevelen.

We laten I-50 R.I. thans te Helmond en gaan naar een ander bataljon, dat, eveneens op het stafblad Eindhoven, voor geruimen tijd onze aandacht zal vragen.

HET BATALJON OP VOORPOSTEN.

Algemeene Oorlogstoestand.

Op 16 Mei is oorlog uitgebroken tusschen een Zuidelijke Groene Statengroep en een Oostelijke Roode Statengroep.

Blauwland met grenzen als Nederland wenscht buiten het conflict te blijven en heeft besloten de neutraliteit te handhaven.

Bijzondere Oorlogstoestand.

— Blauw —

Teneinde op alle gebeurlijkheden voorbereid te zijn worden belangrijke Blauwe strijdkrachten samengetrokken in Noord-Brabant.

I Div. gaat in den vroegen morgen van 17 Mei tot legering over in het rayon Moergestel—Diessen—Spoordonk—Moergestel en beveiligt zich door voorposten in de algemeene lijn: . . . Zuidrand Westelbeers—St. Martensberg—pl. 46 Wilhelminakanaal . . . (zie de schets)

C.-I-R.J. wiens bataljon de voorposten moet betrekken in het vak Middelbeers, ontvangt bij aankomst aldaar van C.-I Div. onderstaand bevel.

— N.B. Bij het regiment Infanterie inplaats van de batterij 6 veld een compagnie pag.¹⁾ van 3 sectiën à 2 stukken ingedeeld. —

Geheim.

C-I Div.
Sectie I. 1
No. 4. B.

Exemplaar No. 3.
St. K. 17 Mei 19 .
5.00

Bevel voor den Voorpostencommandant.

1. *Algemeene toestand.*

Aan de Blauwe rijksgrenzen is door beide oorlogspartijen een strenge grensbewaking ingesteld.

Beide tegenstanders hebben op betrekkelijk korten afstand van de Blauwe grens troepen samengetrokken, waarbij gepantserde- en gemotoriseerde eenheden.

2. *Eigen toestand.*

I Div. legerd in het rayon: Moergestel—Diessen—Spoordonk—Moergestel. Vóór de voorposten bevinden zich nabij de grenzen eenige grensbataljons, terwijl andere territoriale troepen de overgangen over de Z. W.vaart hebben bezet.

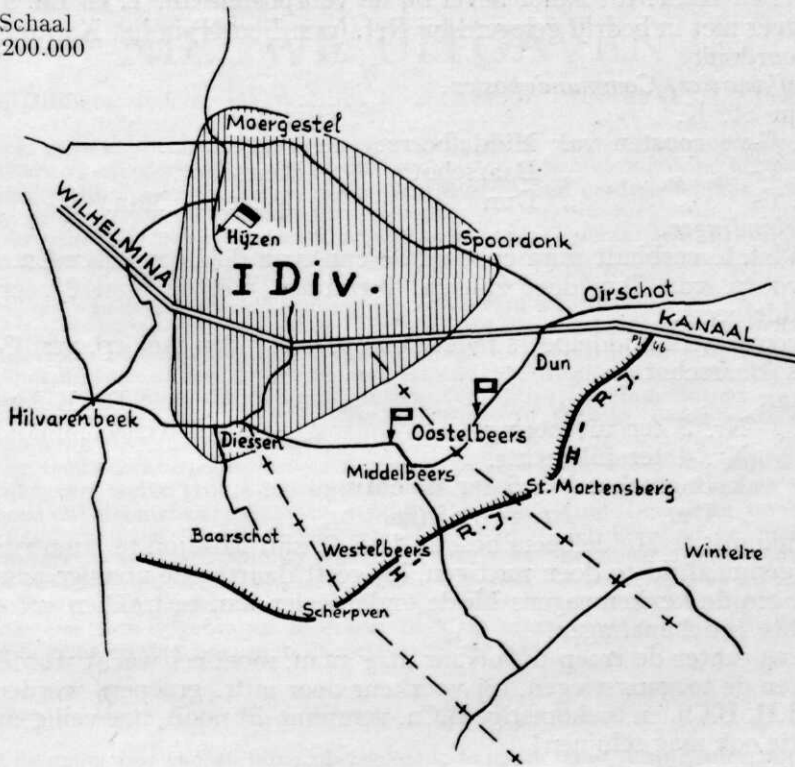
De grens wordt bewaakt door grenswachten.

¹⁾ pantser afweer geschut.

Het betreft het nieuwe geschut van 4,7 waarvan de benaming nog niet officieel vast staat en ook reeds werd aangeduid met de afkorting t. p. — tegen pantser —.

3. *Samenstelling van de Voorposten.*
in vak Middelbeers:
Commandant: C-I-R.J.
troepen: I-R.J., versterkt met één S. pag.; één S-pioniers en één g.zkl. groep.
4. *Voorpostenvak.*
Rechts begrensd door de lijn: pl. 11 kunstweg Diessen Middelbeers—Scherpven (n.inb.)—Koebosch (vt. 7—54).
Links begrensd door de lijn: pl. 39 Wilhelmina Kanaal—pl. 5 Kunstweg Middelbeers/Oostelbeers—Kreiel. (inb.)—Veeneind Z. van Wintelre.

N
↑ Schaal
1:200.000

5. *Taak van de voorposten.*
De naderingswegen en het daaraan grenzende terrein afsluiten. Lijn van de voorposten detachementen: Scherpven (vt. 3-58)—Z.O. rand bosch perceel bij Westelbeers—Z. rand bosch perceel Wit Hollands Ven—Z.O. rand boschperceel St. Martensberg.
6. *Neven voorposten.*
Rechts: het voorpostenvak Baarschot 3-II-R.Gr.
Links: „ „ Dun II-R.J.
aansluiting met vp. vak Baarschot bij Scherpven.
„ „ „ „ Dun „ St. Martensburg.
7. *Herkenningsteekenen:* re. hand op li. borst.
Het Woord: Wordt afzonderlijk uitgegeven.
Het alarmsein: serie 3 witte sterren.

8. *Dag- en Nachtdienst.*
Overgang van dag- in nachtdienst en omgekeerd resp. te 19.45 en te 5.00. Bij nacht en bij slecht zicht op de belangrijkste naderingswegen staande patrouilles ter tijdige waarschuwing vooruitzenden.
9. *Graad van gevechtvaardigheid.*
Voorloopig kan volstaan worden met het uitzetten van wachten en gereedhouden van piketten. Overig personeel *overdag* werkzaam aan het versterken van het terrein en aanleggen van versperringen, 's *nachts* rusten in de nabijheid van de gevechtsofstellingen.
10. *Treinen.*
G.T. en Kn.T. tot nader bevel bij de voorposten Gn. T. en Ln. T. voorzover niet in bedrijf gelegerd bij R.J. (min I en II) in het Kantonnement Spooronk
11. *Stafkwartier, Commandoposten.*
mijn St. K. te Hijzen.
cp. C-voorposten vak Middelbeers: te Voorteinde.
cp. C- „ „ Baarschot: te Baarschot.
cp. C- „ „ Dun De Reizende Man.
12. *Verbindingen.*
C-Vbd.A. verbindt mijn cp. met de cpn. van de Voorposten Cn.
C-voorp. van Dun doet zijn cp. verbinden met cp. van C-voorp. vak Middelbeers.
C-voorp. vak Middelbeers moet zijn cp. verbinden met cp. van C-voorp. vak Baarschot.

Aan

De Kolonel,

C-I-R.J. Nr. 3 ter uitvoering

Divisiecommandant,

C-R.J. Nr. 4 ter inlichting.

C-voorp. vak Baarschot Nr. 5 ter inlichting

C- „ „ Dun Nr. 6 ter inlichting

Bij aankomst te Middelbeers besluit de B.C. zijn bataljon te laten rusten en den morgenmaaltijd te doen nuttigen, hij geeft daartoe de noodige aanwijzingen, o.a. om de keukenwagens bij de onderdeelen aan te trekken en omtrent gewenschte ordebepalingen.

Alvorens echter de troep uit elkaar mag gaan, moet een wacht worden aangewezen en de toegangswegen, bij voorkeur door mitr. groepen, worden afgesloten. H.H. B.Cn. en toekomstige B.Cn. verzuimt dit nooit, hoe veilig en rustig de situatie ook mag schijnen!

Op grond van het ontvangen bevel moet C-I-R.J. een VOORPOSTENBEVEL uitgeven, zoo eenigszins mogelijk na een gehouden terreinverkenning.

Hij neemt even den tijd om het divisiebevel nog eens grondig te lezen en om zich geheel in te denken in den toestand, waarbij hij tevens in oogenschouw neemt, welke middelen hij voor de uitvoering beschikbaar heeft en hoe volgens bestudeering van zijn stafkaart het staat met den aard en gesteldheid van het terrein.

Op grond van *het besluit*, dat hij zich aldus vormt, geeft hij mondeling aan de inmiddels verzamelde C.Cn. zijn bevel. De troep kan dan na het beëindigen van de rust voor het nuttigen van den morgenmaaltijd onmiddellijk onderdeelsgewijze afmarcheeren en de voorloopige opstelling innemen. De B.C. zal daarna persoonlijk gaan verkennen waarbij hij zich doet vergezellen door:

den luitenant-adjutant,

den Commandant van de Mitrailleur-Compagnie,

den bataljons verbindings-officier,

den bataljons uitkijkonderofficier.
en eenige ordonnansen.

Reeds tijdens deze verkenning geeft hij aan de verschillende ondercommandant die aanvullingen en wijzigingen op het uitgegeven mondelinge bevel, welke hij noodig en nuttig oordeelt.

Het definitieve VOORPOSTENBEVEL wordt na terugkeer van de verkenning op den Commandopost samengesteld en daarna schriftelijk uitgegeven. De aandachtige lezer houde nu voor zich zelf eens de bovenbedoelde overwegingen van C-I-R.J. en ontwerpe aan de hand daarvan het Voorpostenbevel, in het eerstvolgende nummer van de *Spectator* kom ik hierop terug.

NIEUWE UITGAVEN

Generaal Dibbets, door A. HAAK. Uitg. V. A. Kramers, Rijswijk (Z.-H.). Prijs f 0.75

In de serie „*Groote Nederlanders*” verschijnen bij den bovengenoemden uitgever kleine biografieën van Nederlanders, die groote verdiensten voor ons vaderland hebben gehad, doch weinig worden gekend. Het is een goede gedachte dien verdienstelijken mannen op deze wijze meer algemeene bekendheid te geven.

Het meerendeel der Nederlanders kent den naam van Generaal DIBBETS niet, terwijl zij, die zich den naam herinneren, veelal slechts weten, dat hij gedurende den Belgischen opstand het bevel over Maastricht voerde. Weinigen weten, dat het voor Nederland behouden blijven van de provincie Limburg aan zijn beleid is te danken.

In de biografie geeft schrijver eerst een kort overzicht van de loopbaan van den generaal tot het uitbreken van den Belgischen opstand; een loopbaan, welke veel overeenkomst vertoont met die van andere militairen uit dat tijdvak. In dienst getreden bij het leger der Bataafsche republiek, die overging in het Koninkrijk Holland, dat na de inlijving bij Frankrijk deel uitmaakt van het Fransche leger. In 1814 in dienst gesteld bij het nieuw opgerichte Nederlandsche leger.

Uitvoerig behandelt de schrijver vervolgens de periode 1830—1839, waaruit ten duidelijkste blijkt, met welke groote moeilijkheden de generaal Dibbets te kampen heeft gehad. Met een onbetrouwbaar garnizoen, een zeer Belgisch gezinde bevolking, onvoldoende verdedigingswerken, enz. heeft de generaal Maastricht — en daardoor de geheele provincie Limburg — voor den Koning behouden, waarvoor alle Nederlanders hem grooten dank zijn verschuldigd. Hij was een man uit één stuk — teekenend is zijn uitlating „Vreezen doe ik niets, maar men vrees mij” — een streng, maar geen kleingeestig bevelhebber, die een hem opgedragen moeilijke taak op uitnemende wijze heeft volbracht.

Gaarne bevelen we het boekje in de belangstelling aan.

Co.

Chassé, door A. HAAK. Uitg. V. A. Kramers, Rijswijk (Z.-H.). Prijs f 0.75.

W ordt de naam van *Dibbets* bijna niet gekend, de naam van *Chassé* geniet, door de verdediging van de citadel van Antwerpen tijdens den Belgischen opstand, zijn laatste wapenfeit, algemeene bekendheid. Doch slechts enkelen weten, dat deze geboren officier daarvoor reeds gedurende een menschenleeftijd op alle slagvelden van Europa lauweren heeft geplukt. In verband daarmee is de opname van zijn biografie in meergenoemde serie „*Groote Nederlanders*” ten volle gerechtvaardigd.

Gedurende zijn lange militaire loopbaan, welke in 1775, op tienjarigen leeftijd, aanving, heeft de generaal Chassé zich in alle gevechten, onder vele moeilijke omstandigheden, een zeer dapper en uiterst bekwaam officier en bevelhebber getoond. Geen wonder dat hij tot de hoogste rangen werd geroepen. Uit die zeer eervolle loopbaan zij alleen aangestipt, dat de beroemde aanval der brigade Dethmers bij Waterloo op zijn initiatief geschiedde.

Mocht de generaal *Chassé* bij het uitbreken van den Belgischen opstand niet onmiddellijk geheel juiste maatregelen hebben getroffen, schrijver toont duidelijk aan, dat hiervoor verzachtende omstandigheden aanwezig waren.

Schrijver is er in geslaagd een goed beeld te geven van de schitterende militaire carrière van dezen Nederlandschen generaal, welke we gaarne in de belangstelling aanbevelen.

Co.

WEERMACHT EN GEZONDHEIDSLEER

DOOR Dr. Ch. G. J. DORNICKX

off. v. gez. der 1e kl. Hygienist der Koninklijke Landmacht.

Nu allerwege het streven naar een versterking der weermacht valt waar te nemen wil het mij wenschelijk voorkomen, eenige algemeene beschouwingen te wijden aan de beteekenis der gezondheidsleer voor een leger te velde, daar, hoe men de kracht aan materieel en personeel ook moge verhoogen, slechts een gezond leger krachtig kan zijn. Wie aan de taak van den G. D. te velde denkt stelt zich onmiddellijk voor oogen het beeld van den gewonden krijgsman, die door dezen dienst wordt verbonden, vervoerd en behandeld. Het is geenszins mijn bedoeling de groote waarde, ook in militairen zin, van deze taak van mijn dienstvak te willen verkleinen. De cijfers uit den wereldoorlog spreken, voor wien dit nog noodig mocht zijn, een duidelijke taal. Op een totaal aantal van 1.983.748 gewonden bij het Engelsche leger in Frankrijk keerde 80,7% geheel of ten deele tot hun taak in het leger terug. Doch hiernevens deden zich 3.486.089 ziektegevallen voor, waarvoor dit % 93,9 bedroeg. Aan Duitsche zijde kwamen op 13.123.011 deelnemers 27.185.240 zieken en gewonden onder behandeling, d.w.z. elke deelnemer gemiddeld $2 \times$. Doch van elke 1000 behandelden leden 209 aan een verwonding en 791 aan een ziekte. Wij zien dus, hoe nog steeds het aantal zieken dat der gewonden belangrijk overtreft, ondanks de zooveel krachtiger uitwerking der moderne wapenen.

Nog steeds brengt het te velde gaan van een leger een sterk vergroote kans op het uitbreken van ziekten met zich mede, ook in onze gewesten. Verloor niet het Duitsche leger in het najaar 1914 per maand in België 2000 dooden, alleen aan buiktyphus! Dat echter zelfs in een kolonialen oorlog ziekten niet meer onafwendbaar zijn, bewijzen de buitengewone resultaten van den G. D. van het Italiaansche leger in Abessinië, waaraan echter ook een langdurige en uitgebreide voorbereiding was vooraf gegaan.

Waar nu een leger zeker niet dient om voor een belangrijk deel door ziekten in het ziekenhuis te worden gebracht, doch aller streven er op gericht dient te zijn, de sterkte zooveel mogelijk op peil te houden, mag de stelling, die op het eerste gezicht mogelijk wat bout klinkt, worden geuit, dat uit zuiver militair oogpunt bezien de taak van den geneeskundigen dienst om het uitbreken van ziekten te voorkomen (d.w.z. de preventieve geneeskunde) belangrijker mag worden geacht dan de behandelende, omdat:

- 1e. zij het effectief der troepen zoo hoog mogelijk houdt. Dit is directe militaire hulp.
- 2e. zij hierdoor in belangrijke mate het moreel van het leger helpt behouden. De mensch leert gevaren, die hem duidelijk voor oogen staan, verdragen. Als zoodanig beschouwt de soldaat de uitwerking van vijands wapenen.

Ziet hij echter naast de hierdoor veroorzaakte onvermijdelijke slachtoffers vele kameraden door ziekten de gelederen verlaten en te gronde gaan, dan zal dit gevaar hetgeen hij niet kan overzien en waartegen hij zich machteloos gevoelt, zijn moreel knauwen. Vooral wanneer ziekten, die terecht worden gevreesd, optreden, zal dit in sterke mate het geval zijn (pokken, nekkrimp, vlektyphus enz., alle bekende legerziekten). Dat een snelle afvoer en een goede behandeling der gewonden ook van veel belang is voor het moreel der troep zij hier, zij het ten overvloede, nog gezegd.

- 3e. het uitbreken van legerziekten niet lang verborgen zal blijven en dan een zeer slechte invloed op de moreele en politieke stemming van het geheele volk zal uitoefenen. Bovendien zal ook de burgerbevolking, gelet op het nauwe verband tusschen deze en het leger, niet lang verschoond blijven, terwijl ook omgekeerd de gezondheidstoestand dezer bevolking van het grootste belang voor het leger is.

Deze algemeene overwegingen maken het tot een gebiedenden eisch, dat tegen de onzichtbare medestrijders, de ziektekiemen, van den aanvang af doelbewust wordt opgetreden, terwijl deze strijd reeds vooraf behoort te zijn voorbereid.

Ik wil thans op deze uitspraak, die door iedere deskundige zal worden onderschreven, niet verder ingaan, doch dit vraagstuk dient hier nog van een andere zijde te worden belicht.

Aannemende dat de lezer met bovenstaande instemt, kan zijn conclusie zijn, dat het toepassen van de regelen der gezondheidsleer dan een schoone taak te meer voor den G. D. vormt, die ook in dit opzicht zal hebben te zorgen, dat alles zoo goed mogelijk functioneert, en hij zich voor dit vraagstuk verder niet behoeft te interesseeren. Maar hij die zoo denkt vergeet, dat de hygiene niet is een vak, dat alleen den medicus raakt, maar dat bovendien een sterk technischen inslag heeft. Hieruit volgt reeds dat ook b.v. de Genie een belangrijke taak op hygienisch gebied zal hebben te vervullen. Doch daarnevens kan de G. D. zijn preventieve taak alleen dan behoorlijk vervullen, wanneer een ieder, die tot de weermacht behoort, daarbij, voorzoover in zijn vermogen ligt, medewerkt. Dat voor een richtig functioneeren van de behandelende taak van den G. D. eveneens volle medewerking noodig is zij hier slechts terloops opgemerkt.

Is reeds ieder militair door het betrachten van zelftucht en het nauwkeurig opvolgen van gegeven voorschriften en raadgevingen verplicht, het zijne bij te dragen tot het behoud van den gezondheidstoestand van het geheel, zoo rust op ieder officier de plicht, door het handhaven van een strenge discipline ook op dit gebied en door zijn persoonlijk voorbeeld de G. D. in het uitvoeren van haar taak ter zijde te staan. Dit nu zal hem niet van harte mogelijk zijn indien hij niet beschikt over eenige kennis omtrent de wijze, waarop ziekten kunnen optreden, zich verspreiden en van de wijze waarop dit gevaar kan worden tegengegaan. Dan eerst zal hem de bedoeling van de door den G. D. gegeven adviezen duidelijk zijn, zal hij ook op dit gebied het belang van schijnbaar nietige zaken inzien, doch zal hij tevens in staat zijn, het dreigend gevaar naar waarde te schatten, eenerzijds niets onbeproefd laten het te helpen keeren, anderzijds niet door in overdrijving te vervallen, zij het met goede bedoeling, meer kwaad dan goed stichten. Ook op het gebied van de preventie van ziekte geldt dikwerf, dat men aan de beperking den meester herkent.

Men trekke uit bovenstaande niet de verkeerde conclusie dat het mijn

bedoeling zou zijn, een deel van de taak en de verantwoordelijkheid van den G. D. dienst af te wentelen. Dit is geenszins het geval; mijn bedoeling is slechts er op te wijzen, dat de G. D. zijn taak in dit opzicht niet *kan* vervullen zonder doelbewuste medewerking van allen en zeker van die der officieren. Vele der te geven adviezen kunnen slechts door den Commandant ten uitvoer worden gelegd, nalatigheid of slapheid kan ernstige gevolgen hebben. Dat reeds voor 1½ eeuw enkelen dit inzagen blijkt uit de woorden, die BENJAMIN RUSH in 1777 schreef: „Indien het misdadig is voor een officier, duizenden levens door roekeloosheid in den strijd te offeren, geldt dit dan niet evenzoo, wanneer door veronachtzaming het dubbele aantal aan ziekten ten offer valt”. Thans zal wel een ieder van de beteekenis van ziekten voor het leger doordrongen zijn. De wijze waarop de G. D. het uitbreken hiervan weet te voorkomen, hetgeen thans voor vele ziekten niet onmogelijk meer moet worden geacht, is in de eerste plaats bepalend voor de militaire waarde van dit legeronderdeel te velde. Doch dan moet bij de uitoefening van deze militaire taak bij uitnemendheid gerekend kunnen worden op de steun en medewerking van allen. Voor heden was het mijn doel alleen de lezers op te wekken hun aandacht, die, ik ben er mij van bewust, reeds voor zooveel andere zaken wordt gevraagd, ook te brengen in de richting van hun taak op het terrein der gezondheidsleer. Dit leek mij te meer gewenscht, omdat bij mij de, naar ik hoop verkeerde meening bestaat, dat lang niet allen van de beslissende beteekenis, die het optreden van ziekten te velde kunnen hebben, doordrongen zijn, waardoor het resultaat van veel, wat overigens aan de weermacht wordt verbeterd, weer in de waagschaal wordt gesteld en van de taak, die op ieder rust dit te helpen voorkomen.

Binnenkort stel ik mij voor in een tweede opstel een overzicht van de onderwerpen te geven, die tot de gezondheidsleer behooren, en daarbij aan te geven welke vooral voor den troepenofficier van belang moeten worden geacht.

NIEUWE UITGAVEN

Daendels, door A. HAAK. Uitg. *V. A. Kramers*, Rijswijk (Z.-H.). Prijs f 0.75.

Terecht vangt schrijver zijn voorwoord aan met de opmerking, dat reeds veel over DAENDELS is geschreven. Toch acht hij een korte biografie in de populaire reeks „Groote Nederlanders” gerechtvaardigd, aangezien DAENDELS, in zeer verschillende functies, een belangrijke rol in onze geschiedenis heeft gespeeld.

Inderdaad is DAENDELS een man van beteekenis geweest. Naast zijn heftig temperament, zijn grenzenlooze eerezucht en zijn hebzucht beschikte hij ook over zeer goede eigenschappen. Hij was een moedig man met groote wilskracht en doorzettingsvermogen; een goed organisator.

Naast zijn aandeel in het totstandkomen van de grondwet der Bataafsche republiek, waardoor meer eenheid in den staat werd gebracht, is zijn gouverneur-generaalschap van Indië wellicht voor onze geschiedenis van de meeste beteekenis geweest. Ondanks dat hij in Indië grove misslagen heeft begaan, waarbij hij vooral afbreuk deed aan de waardigheid van zijn hooge ambt, heeft hij daar verschillende belangrijke hervormingen doorgevoerd. Tot zijn komst kan eigenlijk niet van koloniale politiek worden gesproken. Niets en niemand ontziend, heeft hij, dikwijls onnoodig ruw en hard, groote misbruiken opgeruimd en den grondslag gelegd voor een behoorlijk Europeesch bestuur.

DAENDELS was iemand met groote bekwaamheden, doch een groot Nederlander in alle opzichten was hij zeker niet. Zijn levensgeschiedenis werpt tevens licht op verschillende interessante toestanden en gebeurtenissen uit onze geschiedenis, waarom we dit boekje gaarne aanbevelen.

Co.

BESCHOUWINGEN OVER BUITEN- LANDSCHE LEGERS

DOOR M. VAN LOKHORST,
Reserve-majoor der Infanterie.

V. GROOT BRITTANNIE. II

(vervolg v. pag. 212).

4. *De manschappen van het veldleger* worden door werving verkregen; de leeftijd van aanneming ligt tusschen het 18e en 25e levensjaar. De recrutenopleiding in de depots duurt bij de inf. 18 weken; daarna worden de aangevorvenen reeds bij het veldleger ingedeeld. Meestal gaan de manschappen op 20-jarigen leeftijd naar het bataljon van hun regiment, dat buiten GROOT BRITTANNIE dienst doet. Zoo krijgen zij dikwijls reeds jong oorlogservaring.

5. *Bewapening van het veldleger.*

De infanterie beschikt thans nog over verouderde li. mitrs van het type „Lewis” (kal. 7,7 mm); binnen enkele jaren zullen deze mitrs vervangen zijn door andere van het type „Bren” van Tsjechoslowaaksche constructie.

Verder beschikt de inf. over geweergranaten, li. mijnwerpers (kal. 7,6 cm), pantserafweergeweren van het type „The boys” (kal. 1,27 cm) en verouderde 2,5 cm pantserafweerkanonnen. Een nieuw type pantserafweerkanon van 4 cm kal. zal weldra worden ingedeeld bij de gemotoriseerde bataljons zw. mitrs.

De bereden cavalerie beschikt over dezelfde wapenen als de inf., maar heeft minder mitrs.

De artillerie heeft als licht geschut veldkanonnen van 7,62 en 8,38 cm kal. en veldhouwitsers van 11,43 cm kal. De middelbare art. heeft kanonnen van 12,7 cm kal. en zware houwitsers van 15,24 cm kal.

De luchtafweertillerie is niet bij de luchtmacht, maar bij de landmacht ingedeeld en is hoofdzakelijk met geschut van 7,62 kal. en verder met mitrs t 1, zoeklichten en luisterapparaten uitgerust.

De pantsertroepen zijn hoofdzakelijk met de volgende typen wagens uitgerust:

pantserwagens (*armoured cars*) met 1 à 2 zw. mitrs, 4 à 5 man bezetting en een snelheid van 80 km per uur;

lichte vechtwagens (*light tanks*) met 1 zw. mitr. van 7,69 of 12,7 mm kal., 2 man bezetting en een snelheid van 55 km per uur;

middelbare vechtwagens (*medium tanks*) met 1 stukje geschut van 4,7 cm kal., 6 zw. mitrs, 5 man bezetting en een snelheid van 25 à 30 km per uur;

vechtwagens voor ondersteuning op korten afstand (*close support tanks*) met 1 stuk krombaangeschut van 7,6 of 8,38 cm kal., 2 man bezetting en een snelheid van 55 km per uur.

Men beproeft steeds nieuwe typen vechtwagens en bovendien zijn ook bijzondere typen aanwezig, zooals varende en brugbouw-vechtwagens. Weldra

zal GROOT BRITTANNIE over ruim 1000 vechtwagens, verdeeld over 15 bataljons en afdn, beschikken.

De pioniertroepen staan in GROOT BRITTANNIE in aanzien. Er zijn: Compn. veldpioniers, vestingpioniers, parkpioniercompn., spoorwegcompn. en een zoeklichtbataljon.

6. *Opleidingen bij het veldleger.*

Jaarlijks worden brigade en divisiemanoeuvres gehouden, meestal op de zeer groote oefenterreinen van Aldershot en Salisbury Plain. Af en toe worden ook manoeuvres in legerkorps en legerverband gehouden; daaraan nemen soms 60.000 man deel.

Overeenkomstig de bijzondere taak van de Britsche weermacht wordt bovendien minstens eenmaal per jaar door land-, lucht- en zeemacht te zamen een groote manoeuvre gehouden, waarbij de landing op een vijandelijke kust en de afweer van landingen op de eigen kust worden beoefend.

7. *Tradities van het veldleger.*

Talrijke bijzondere distinctieven, die meestal herinneren aan beteekenende wapenfeiten, versieren de uniformen van vele troependeelen. De Schotsche regimenten dragen uniformen, die overeenkomen met de dracht van hun land.

De traditie wordt in het Britsche veldleger zeer in eere gehouden. Dat is een navolgenswaardig voorbeeld voor Nederland.

8. *Indeeling der landweer.*

De landweer bestaat uit: 12 inf. divisies, 2 luchtafweerddivisies, troepen der 2e cavaleriedivisie, talrijke legerstroepen (waaronder 14 Afdn. lichte en 11 Afdn. middelbare artillerie, 10 regimenten cavalerie, 8 compagnieën pantserwagens, verbindingsafdn. en zelfstandige luchtafweerverbanden) en kustverdedigingsstroepen, waaronder 15 Afdn. zware artillerie en 20 Compn. vestingpioniers.

Een landweerinfanteriedivisie bestaat uit:
divisiestaf, waarbij een artilleriecommandant;
3 brigades inf. à 4 bataljons;
3 gemotoriseerde Afdn. lichte art. à 4 batterijen à 4 stukken (totaal 48 st.);
1 gemotoriseerd bataljon pioniers;
1 gemotoriseerde verbindingsafd.;
1 gemotoriseerde hospitaalafd.;
gemotoriseerde troepen voor aan- en afvoer.

De luchtafweerddivisies, die eerst in de laatste jaren door reorganisatie uit inf. divisies zijn verkregen, bestaan uit: 4 gemotoriseerde luchtafweergroepen (verdeeld in meerdere luchtafweerafdn. en zoeklichtafd.), 1 gemotoriseerde verbindingsafd. en gemotoriseerde treinen.

De troepen der 2e cavaleriedivisie zijn: 2 cav. brigades à 3 regimenten bereden cav., 1 rijdende Afd. art., 1 gemotoriseerde verbindingsafd., 1 gemotoriseerd eskadron pioniers en gemotoriseerde verbindings- en hospitaaltroepen.

9. *Vredessterkte der landweer.*

Deze moet officieel zijn 203.000 officieren en manschappen; daaraan ontbreken thans²⁾ nog 35.000 man.

10. *Officierskorps der landweer.*

De sterkte van *het officierenopleidingskorps* bedraagt 30.000 man, waaronder

²⁾ in April 1938 volgens krantenbericht.

1000 officieren, onderofficieren en manschappen van het veldleger (*de permanent staff*) als opleidingspersoneel.

In dit korps worden door werving verkregen vrijwilligers opgeleid tot officier der landweer. Men heeft in GROOT BRITTANNIE wel gevoeld, dat aan kennis en militair optreden der aldus verkregen officieren nog al wat ontbreekt en men heeft dus alle eenigszins belangrijke posten bezet met actieve officieren van het veldleger. De meeste commandanten van bataljons en afdeelingen, alle hogere commandanten, de adjudanten en leeraren zijn allen beroepsofficieren.

11. *De manschappen der landweer.*

Deze worden aangevuld door werving; de leeftijd van aanneming ligt tusschen het 17e en 38e levensjaar. De opleiding duurt zeer kort: bij de infanterie duurt de eigenlijke recrutenopleiding één jaar, waarin dan echter slechts gedurende 40 uren les wordt ontvangen. Wel hebben dan nog andere kleine oefeningen plaats (zie onder punt 13), maar aan een weermachtsdeel, dat op de geschetste wijze geoefend wordt en aangevoerd wordt door te weinig ter zake kundige officieren, kan men toch niet dadelijk een ernstige taak in den bewegingsoorlog toevertrouwen.

12. *De bewapening der landweer.*

Deze komt vrijwel overeen met die van het veldleger; de vervanging van oude door nieuwe wapenen heeft hier echter in langzamer tempo plaats.

13. *Opleidingen bij de landweer.*

Schoolschiетоefeningen, „weekend”kampen en cursussen, benevens een jaarlijksche groote oefening van 8 à 15 dagen moeten de geoefendheid op hooger peil brengen. De deelname aan al deze oefeningen is echter niet verplicht en hangt grootendeels af van de grootte der vergoedingen, die ervoor uitgekeerd worden. Daar deze vergoedingen blijkbaar door de vrijwilligers als onvoldoende werden beschouwd, liet de deelname aan de oefeningen dan ook te wenschen over. Nu men ertoe is overgegaan de betaling te verbeteren en de meeste werkgevers loon en vacantiетijd niet meer verminderen als de oefeningen worden gevolgd, is de deelname aan deze oefeningen zeer toegenomen, waardoor het laatste jaar 80 à 90 % der vrijwilligers aan deze oefeningen heeft deelgenomen. Al is er dus groote verbetering, er blijft ook dan nog een amateuristische tint aan deze manier van vorming van legeronderdeelen.

14. *Tradities der landweer.*

Ook de landweer heeft oude tradities, die er zeer toe bijdragen den militairen geest dezer vrijwillig oefenende militia te verhoogen. Zeer merkwaardig en typisch Engelsch is, dat men uit traditie heeft vastgehouden aan de nummering der landweerddivisies, zooals deze in den grooten wereldoorlog was. De 12 infanteriedivisies der landweer worden daardoor aangeduid met: London-division, 42e, 43e, 44e, 48e tot en met 55e division.

III. *Het oorlogsleger.*

Wanneer men nagaat over welke strijdkrachten GROOT BRITTANNIE in oorlogstijd zal kunnen beschikken, moet men rekening houden met de versterkingen, die uit Indië en de dominions stellig zullen worden ontvangen.

Volgens Engelsche opgave beschikte GROOT BRITTANNIE gedurende den wereldoorlog over niet minder dan 8½ miljoen man, waarin dan natuurlijk ook alle gekleurde troepen zijn begrepen.

Tegen het einde van 1914 waren 11 infanteriedivisies en 5 cavaleriedivisies aan het Fransche front ingezet; daaronder waren toen 2 inf. en 2 cav.divisies uit Indië.

Toen de oorlog werd beëindigd, beliepen de Britsche strijdkrachten 6 miljoen man, waaronder 3½ miljoen Britten. Deze strijdkrachten waren samengesteld zooals hieronder aangegeven.

GROOT BRITANNIE en IERLAND: 72 inf divisies en 4 cav divisies;

CANADA: 5 inf div en 1 cav brigade;

AUSTRALIE: 5 inf div en 1 cav div.;

NIEUW ZEELAND: 1 inf div en 1 cav div.;

INDIE: 12 inf div en 2 cav div.;

ZUID AFRIKA: 4 inf divisies.

In totaal dus 99 inf divisies en ruim 8 cav divisies.

Rekening houdende met een dergelijke groote macht, kan GROOT BRITANNIE, tevens bouwende op de machtige zee- en luchtstrijdkrachten en op de zeer belangrijke industrie van oorlogsmateriëel en wetende, dat het de zeewegen beheerscht, zich de weelde veroorloven er een onvoldoend geoefende landweer op na te houden.

Een dergelijke fout, door Nederland begaan, zou zich echter voor ons in oorlogstijd bloedig wreken. Bij den opbouw van onze weermacht zij men dus indachtig, dat bij ons niet geoorloofd is, hetgeen in GROOT BRITANNIE nog wel door den beugel kan.

C. De Luchtmacht.

1. Enkele bijzonderheden.

De luchtmacht werd in 1918 een zelfstandig weermachtsdeel; sindsdien wordt de luchtmacht steeds verder uitgebouwd en heeft de landmacht naar de derde plaats verdrongen.

De hoofdtak is bescherming van het moederland; verder speelt de luchtmacht een belangrijke rol bij de beveiliging der overige Britsche gebieden, vooral in de Middellandsche zee en in Azië. De „hoofdslagader” van het Britsche Rijk, de lijn Londen—Gibraltar—Malta—Suezkanaal—Singapore—Australië is dan ook voorzien van talrijke belangrijke steunpunten voor de luchtmacht (*Air Bases*).

2. Bevelvoering en indeeling.

De leiding van de luchtmacht ligt in handen van den „luchtraad” (*Air Council*), die ontstaan is in navolging van den legerraad.

De luchtmacht bestaat uit: a. de luchtmacht voor GROOT BRITANNIE, b. de luchtmacht voor de vloot en c. de luchtmacht buiten GROOT BRITANNIE.

De *luchtmacht voor Groot Brittannie* is het grootste en voornaamste deel der Britsche luchtstrijdkrachten en bestaat uit 3 „operatiecommando's” (*Operational Commands*) en het „opleidingscommando” (*Training Command*).

De drie operatiecommando's zijn:

het bommenwerpercommando (*Bomber Command*), het jachtvliegtuigcommando (*Fighter Command*) en het kustcommando (*Costal Command*).

Het *bommenwerpercommando* beschikt over escadrilles bommenwerpers.

Het *jachtvliegtuigcommando* beschikt o.m. over:

gewone jachtvliegtuigescadrilles,

de escadrilles, bestemd tot opheldering voor het leger (*Army Co-Operation Squadrons*),

het waarnemerskorps (*Observer-Corps*), hulpjachtvliegtuigescadrilles (*Auxiliary Fighter Squadrons*) en de escadrilles, bestemd tot opheldering van een hulpleger (*Auxiliary Army Co-Operation Squadrons*).

Het kustcommando bestaat uit:

escadrilles watervliegtuigen (*Flying-Boat Squadrons*) en de escadrilles voor algemeene ophelderingsdienst (*General Reconnaissance Squadrons*).

Bovendien zijn er dan nog opleidingsverbanden.

De tactische eenheid van de luchtmacht is de escadrille (*Squadron*), die minstens 12 vliegtuigen telt. Waar noodig zijn deze squadrons in groepen vereenigd. Iedere squadron bestaat uit meerdere onderdeelen (*Flights*). Escadrilles watervliegtuigen hebben slechts 6 vliegtuigen.

Indeeling van luchtstrijdkrachten bij het leger in oorlogstijd is reeds in vredes-tijd voorbereid. Behalve verbanden van ophelderings-, jacht- en bommenwerpersescadrilles, zijn er ook nog luchttransportverbanden.

3. Materiëel en sterkte.

Het materiëel van de Britsche luchtmacht is uitstekend. De verhouding tus-schen aanvalsvliegtuigen (bommenwerpers) en verdedigingsvliegtuigen (jachtvliegtuigen) is 2 op 1. Daaruit kan men duidelijk zien, dat de Britsche luchtstrijdkrachten voornamelijk voor den aanval zijn bedoeld. Begin Mei 1937 beschikte de Britsche luchtmacht over de volgende aantallen vliegtuigen:

In eerste linie: voor het moederland 1372¹⁾, voor de vloot 222, buiten het moederland 306, totaal 1900 vliegtuigen.

In tweede linie, als reserve 2300 vliegtuigen.

Totaal generaal: 4200 vliegtuigen.

De geheele luchtmacht telt 70.000 officieren en manschappen, waarvan in INDIE ruim 2200 man. Er is dan bovendien nog een reservepersoneel van 28.000 man.

Er zijn 6500 goed geoefende vliegtuigbestuurders, terwijl er thans nog 1500 in opleiding zijn.

Slotwoord.

De landmacht voor GROOT BRITTANNIE zelf is van bescheiden afmetingen.

Dat is mogelijk, omdat GROOT BRITTANNIE steunt op de machtigste oorlogsvloot van de wereld en omdat het een zeer veilige ligging heeft ten opzichte der andere staten.

Wel is het eilandenrijk niet meer zoo onaantastbaar als in vorige eeuwen, want thans heeft men rekening te houden met mogelijke aanvallen in de lucht. Daarom is men dan ook steeds bezig de Britsche luchtbescherming, de kustbeveiliging en de luchtstrijdkrachten op hooger peil te brengen.

Bovendien kan GROOT BRITTANNIE uit het geheele wereldrijk versterkingen ontbieden, terwijl een machtige industrie van oorlogsmateriëel snelle opvoering der bewapening mogelijk maakt.

Ten slotte is de Regular Army een voorbeeldig uitgerust, reeds in vreedstijd geconcentreerd expeditieleger van vrijwilligers, die bijna allen oorlogservaring hebben. Dat leger met zijn hoog opgevoerde motorisering en mechanisering kan op elk gewild tijdstip — onder bescherming der machtige zee- en luchtstrijdkrachten — naar het vasteland worden overgebracht. Vooral met dezen laatsten factor dient men in Nederland rekening te houden.

¹⁾ Volgens krantenberichten zal het moederland in Maart 1939 in eerste linie over minstens 1750 vliegtuigen beschikken. Ook de andere geraamde aantallen worden steeds vergroot.

LEVEN EN STREVEN IN DE KONINKLIJKE LANDMACHT

SCHRIFTELIJK ONDERWIJS AAN RESERVE-OFFICIEREN.

In het Juni-nummer van De Militaire Spectator heb ik met genoegen gelezen, dat bij het wapen der artillerie aan een bepaald aantal subalterne reserve-officieren schriftelijke cursussen worden gegeven ter vervanging van een gedeelte van een gecomprimeerden cursus.

Uit de ervaringen, welke ik gedurende 25 jaren uit anderen hoofde met schriftelijk onderwijs heb opgedaan, is mij gebleken, dat schriftelijk onderwijs, wanneer het goed wordt gegeven, zeker niet behoeft achter te staan bij mondeling onderwijs en dat het bovendien ook het persoonlijk karakter kan dragen, dat goed onderwijs moet kenmerken.

Dit is dan echter afhankelijk van de leerkrachten, die slechts dan met kans op goede resultaten schriftelijk onderwijs kunnen geven, wanneer zij hiervoor den noodigen aanleg en een veelzijdige routine bezitten.

Aangezien het zeer moeilijk zal zijn om in de weermacht, waarin voortdurend zoovele mutaties moeten plaats vinden, over de geheele linie steeds over dergelijke, ter zake ervaren leerkrachten te beschikken, zal het niet overal mogelijk zijn om de

wintercursussen te vervangen door schriftelijk onderwijs.

Wel echter zal dit laatste een belangrijke aanvulling kunnen vormen van de wintercursussen. Bij het Regiment Genietroepen geschiedt dit door aan de reserve-officieren elke twee maanden z.g. „Mededeelingen” toe te zenden, welke behalve officieele mededeelingen uit de Legerorders, algemeene kennisgevingen, wenken, enz., welke de reserve-officieren moeten weten, bevatten:

1e. een artikel over een onderwerp, verband houdend met de taak van den reserve-officier;

2e. een korte bewerking of inhoudsvermelding van tijdschriftartikelen, welke van belang zijn voor de betrokken reserve-officieren.

Dergelijke Mededeelingen zijn als aanvulling van de wintercursussen en vooral als aansporing tot zelfstudie van zoodanig belang gebleken voor de verdere opleiding van de reserve-officieren, dat ik vermeen hierop de aandacht te moeten vestigen.

P. W. SCHARROO,
Kolonel, Commandant
van het Regiment Genietroepen.

NIEUWE REGLEMENTEN EN VOORSCHRIFTEN

BOEKWERK Nr. 79G. HANDBOEK VOOR HET DIENSTPLICHTIG KADER BIJ HET WAPEN DER INFANTERIE

(Vastgesteld bij beschikking van den Minister van Defensie van 16 November 1937, IIde Afd., B., nr. 47).

De noodzakelijkheid heeft zich doen gevoelen het dienstplichtig kader van het wapen der infanterie in het voortdurend bezit te doen zijn van die onderwerpen uit de verschillende reglementen en voorschriften, welke voor hen, zoowel in vredes- als oorlogs-tijd van belang zijn. In verband hiermede zijn die onderwerpen in enkele boekjes verzameld, waardoor dat kader ze, in den zak medevoerend, te allen tijde kan raadplegen.

Het handboek, bestemd voor het dienst-

plichtig kader tirailleur, mitrailist, mortierist en verbindingdienst, vormt een aanvulling op het handboek voor den soldaat (boekwerk 72a t/m f), zoodat het met laatstgenoemd handboek voor het betrokken kader het belangrijkste geeft uit de reglementen en voorschriften.

Hierdoor is het mogelijk dat kader, bij mobilisatie beschikkend over de handboeken, geen reglementen en voorschriften te doen medevoeren.

BERICHTEN VAN PERSONEEL AARD.

BIJ DE LICHTE TROEPEN.

Bevorderd

tot reserve-majoor bij het IIe R.H., reserve-ritmeester Jhr. Mr. W. E. VAN WEEDE, van het Ie R.H., 28 Mei.

tot luitenant-kolonel, C.-Ie R. huzaren-motorrijder, majoor A. J. E. MATHON, van het R.W., 1 Juli.

tot majoor bij het Ie R. huzaren-motorrijder, ritmeester Jhr. W. GEVAERTS, van het Ie R.H., 1 Juli.

tot ritmeester, onderscheidenlijk bij het IIe, het Ie en het IIe R.H., eerste-luitenants J. J. CEUVEL, J. B. A. F. VAN EEKELN

en H. J. SCHEFFER, resp. van het IIe, het Ie en het Ie R.H., 1 Juli.

tot ritmeester bij het Ie R. huzaren-motorrijder, eerste-luitenant T. L. A. STEENKAMP, van het Ie E. Paw., 1 Juli.

tot majoor bij het R.W., kapitein N. TIBO, van het R.J., adjudant bij den Staf Brig. Gr. en J. (Ie I. Brig.), 1 Juli.

tot reserve-ritmeester, reserve-eerste-luitenants E. C. BARON VAN PALLANDT, E. J. EVERTS, A. BARON CALKOEN, B. J. BUMA en H. A. VAN HEEK, onderscheidenlijk van het Ie, het IIe, het IIe, het Ie en het Ie R.H., 1 Juli.

BIJ DE OVERIGE WAPENS EN DIENSTVAKKEN.

Benoemd

tot reserve-kapitein bij het dienstvak der reserve-officieren voor algemeenen dienst, eervol ontslagen reserve-kapitein der infanterie H. J. VIEL, 1 Juni.

tot reserve-majoor bij het IIe R.I., gep. majoor der infanterie *K.N.I.L.*, G. K. H. DE BONT, 9 Juni.

tot reserve-paardenarts der eerste klasse, eervol ontslagen paardenarts der eerste klasse J. M. HOOGLAND, 1 Juli.

Bevorderd

tot reserve-officier van gezondheid der eerste klasse, reserve-officieren van gezondheid der tweede klasse K. RUYCHAUVER en Dr. R. K. DIJKHUIZEN, onderscheidenlijk 9 April en 11 April.

tot Generaal-majoor, C.-IVe Div., kolonel A. R. VAN DEN BENT, C.-Brig. Gr. en J. (Ie I. Brig.), 1 Juli.

tot luitenant-kolonel, C.-2 R.Lu.A., majoor L. P. SCHMIDT, van het 2e R.V.A., 15 Juni.

tot majoor, onderscheidenlijk bij het Ie R.Lu.A., het 2e R.Lu.A. en het 2e R.V.A., kapiteins J. D. W. KALKMAN, A. A. VAN OORSCHOT en L. VAN HULST, resp. adjudant van het R.K.A., van het K.Lu.A. en van het 2e R.V.A., allen 15 Juni.

tot reserve-majoor, reserve-kapitein A. I. DE STOPPELAAR BLIJDESTEIJN, van het K.P. en T., 15 Juni.

tot majoor, kapiteins J. G. W. N. MOONEN en D. BROUWER, onderscheidenlijk van de S.R.O.I. en van den Staf VIIIe I. Brig., beiden 1 Juli.

tot majoor, kapitein Jhr. D. J. H. N. DEN BEER POORTUGAEL, van de Ie Divisie Koninklijke maréchaussée, 1 Juli.

tot luitenant-kolonel, majoor J. N. SCHREUDER, van het R.G.Tr., 1 Juli.

tot majoor, kapitein P. J. H. MARCELLA, van den Staf genie, E.a.i. te 's-Gravenhage, 1 Juli.

tot kapitein, eerste-luitenant J. F. DONNA, van den Staf genie te Breda, 1 Juli.

Overplaatsingen, detacheringen, enz.

Generaal-majoor P. W. BEST, eervol ontheven uit zijn functie van C.-IVe Div., tevens Bevelhebber in de 4e Militaire afdeling, 1 Juli.

Kolonel J. M. RIDDER VAN RAPPARD, C.-K.Lu.A., onder eervolle ontheffing uit zijn tegenwoordig commando, benoemd tot Commandant der Brigade luchtdoel-artillerie, 15 Juni.

Luitenant-kolonel A. J. MAAS, van het K.Lu.A. benoemd tot C.-Ie R.Lu.A., 15 Juni.

Kapitein W. M. J. A. L. DE VISSER, van het 3e R.V.A., benoemd tot adjudant van het regiment, 1 Mei.

Tweede-luitenant C. E. F. SCHNABEL, van het 6e R.V.A., overgeplaatst bij het 2e R.V.A.

Kolonel N. T. CARSTENS, van den Generalen Staf, eervol ontheven uit zijn functie van Directeur van den Etappen- en Verkeersdienst en bestemd voor de functie van Sous-chef van den Generalen Staf, 1 Mei.

Luitenant-kolonel H. H. THODEN VAN VELZEN, van den Generalen Staf, bestemd voor de functie van Directeur van den Etappen- en Verkeersdienst, 1 Mei.

Kapitein Jhr. F. H. M. MICHIELS VAN KESSENICH, van het Ie R.V.A., overgeplaatst bij het 5e R.V.A.

Kapitein N. J. ZIJLSTRA, adjudant van het 5e R.V.A., overgeplaatst bij den Staf art. en toegevoegd aan den Inspecteur van het wapen.

Eerste-luitenant W. DE BRUIJNE, van het 7e R.V.A. gedetacheerd bij den Staf III A. Brig., 11 Mei.

Eerste-luitenant J. J. ZOMER, van het 18e R.I., overgeplaatst bij de S.R.O.I. (*Kampen*), 15 Aug.

Eerste-luitenant der mil. adm. G. VAN TENT, van het 7e R.I. te Amsterdam, overgeplaatst bij het 2e R.Lu.A., 15 Juni.

Eerste-luitenant der mil. adm. H. L. L. REINTS, van het A.S.K., overgeplaatst bij het 1e Regiment huzaren motorijder, 1 Juli.

Tweede-luitenant der mil. adm. M. N. SMEETS, van het 8e R.I., overgeplaatst bij het A.S.K., 1 Juli.

Reserve-majoor P. J. M. H. BOOTS, van het 2e R.I., overgeplaatst bij het 6e R.I., 19 Mei.

Tweede-luitenant H. F. ONDERWATER, van het 8e R.I., overgeplaatst bij de S.R.O.I. (*Kampen*), 10 Mei.

Eerste-luitenant H. MOSKIE, van het K.P. en T., overgeplaatst bij het 8e R.I., 1 Juli.

Eervol ontslagen

Eerste-luitenant der mil. adm. H. W. A. LE CLERCQ, van het 9e R.I., 1 Juni.

Reserve-kolonel Prof. Dr. M. VAN HAAFTEN, van den Staf. inf., 1 Juni.

Reserve-majoor G. W. GRAAFHUIS, van het 3e R.I., 31 Mei.

Reserve-majoor J. D. E. VAN DEN HEUVEL, van het 6e R.I., 21 Mei.

Reserve-kapitein voor speciale diensten Mr. H. A. J. REUMER, van den Staf inf., 21 Mei.

Reserve-luitenant-kolonel M. BARRIK BLES, van den Staf VIII I.Brif., 1 Juni.

Reserve-kapitein voor speciale diensten A. J. VAN HAAFTEN en J. F. LA RIVIÈRE, beiden van het Vrijw. landst.korps vaartuigendienst, onderscheidenlijk 21 Juli en 31 Juli.

Reserve-luitenant-kolonel voor speciale diensten J. F. QUANJER, van den Staf art., 5 Aug.

Reserve-majoor M. W. DE WIT, van het 6e R.V.A., 13 Sept.

Luitenant-kolonel W. VAN DER HOUT, van het R.G.Tr., 1 Juli.

Paardenarts der eerste klasse J. M. HOOGLAND, 1 Juli.

Decoratiën

Reserve-kapitein Mr. F. G. A. M. D. VAN DER KROON, van het 1e R.V.A., Officier in de Orde van het herstelde Polen.

Overleden

Reserve-kapitein L. T. B. BRAND, van het 4e Regiment veldartillerie, 3 Mei 1938 te *Oost- en West-Souburg*.

Kapitein-adjudant K. VAN TAREL, van het Regiment genietroepen, 8 Juni 1938 te *Utrecht*.

Betaling Abonnement 3e kwartaal 1938

Tot 5 JULI a.s. bestaat gelegenheid het abonnement voor het 3e KWARTAAL 1938 à f 2.50 (binnenland) te voldoen per postwissel of door overschrijving op postrekening 44715 ten name van Moorman's Periodieke Pers N.V. met duidelijke vermelding waarvoor het bedrag bedoeld is.

Na dien datum zal over het abonnement, verhoogd met 15 cent incassokosten, per kwitantie worden beschikt.

Aan abonné's, die gebruik wenschen te maken van automatische gireering, zenden wij gaarne een **ingevuld machtigingsformulier**

ADMINISTRATIE „DE MILITAIRE SPECTATOR”
Zwarteweg 1, Den Haag.

UIT DE VAKPERS

NACHTELIJK VUUR MET PANTSERAFWEERGESCHUT.

Een nog niet bevredigend opgelost vraagstuk vormt het nachtelijk vuur met pantser-afweergeschut. Aanvankelijk heeft men hier weinig aandacht aan besteed in de overtuiging, dat vechtwagens bij nacht niet kunnen aanvallen en dus ook niet behoeven te worden afgeweerd. Sedert is echter gebleken — o.m. bij de Weermachtsmanoeuvres 1937 — dat een *nachtelijke pantseraanval* wel is waar uitzondering zal zijn, doch *niet onmogelijk* moet worden geacht. Zeker moet worden rekening gehouden met *pantseraanvallen in de aller-eerste morgenschemering* bij nauwelijks 50 m zicht. In een dergelijk geval wordt pantserafweergeschut zonder verlichtingsmiddelen na 1—2 schoten te hebben afgegeven reeds over hoop gereden.

Proeven zijn genomen met *zoeklichten* en met *lichtmunitie*. Bij eerstgenoemd middel deed zich het bezwaar gevoelen, dat zoeklichten van genoegzame sterkte een te gecompliceerd materiaal vormen om door pantserafweercompagnieën te worden meegevoerd. Eenvoudiger is het

gebruik van lichtmunitie. Hierbij werd een dubbelpost op omstreeks 200 m zijwaarts van het stuk opgesteld, waarbij de posten, door om de beurt te vuren, het voorterrein tot omstreeks 400 m voor het stuk konden verlichten. Het munitieverbruik was echter hoog. In 1½ minuut 50 schoten. In deze richting kan verder worden gezocht en wellicht de oplossing worden gevonden door invoering van *lichtmijnen*, af te vuren uit een eenvoudige schietbuis.

Een moeilijkheid bij het nachtelijk vuur met pantserafweergeschut is, dat de schutter tijdens het afvuren de oogen moet toeknippen om niet door de schelle mondingsvlam te worden verblind.

Deze moeilijkheden bewijzen wel, dat het in elk geval noodzakelijk is de pantserafweer met geschut bij het aanbreken van de duisternis aan te vullen met de voortreffelijke „*T.-mijnen*” waarover de pioniers beschikken en die onder deze omstandigheid open en dus zeer snel kunnen worden uitgelegd.

„Militär Wochenblatt”, 8 en 2 April 1938.

C.

LEERINGEN UIT DEN HERHALINGSCURSUS.

Onder bovenstaande titel vermeldt de Eerste-luitenant B. MEYER enkele zaken, welke algemeen bekend zijn, doch waarop nog wel eens de aandacht mag worden gevestigd. Hieraan zij het volgende ontleend.

Vaak hoort men bij een bespreking: „De werkelijkheid (d.i. de oorlog) zal aantoonen welke oplossing de beste is”. Neen, dat zal de oorlog niet, want dan wordt één oplossing uitgevoerd, terwijl eenzelfde geval zich niet nog eens zal voordoen. Er is slechts één goede oplossing, de overige zijn hoogstens bruikbaar.

Het verdeelen van een organieke eenheid moet worden vermeden. Moet zulks

bij uitzondering plaats vinden, dan moet de commandant zijn ondercommandanten geheel loslaten. Hij kan toch geen invloed uitoefenen, terwijl de ondercommandanten ter plaatse een beter inzicht hebben.

Aanvoering beteekent leiding en niet het bevelen van details, welke op het gebied van de ondercommandanten liggen. Doet men zulks, dan zal de ondercommandant bij het uitblijven van bevelen geen initiatief toonen. De commandant mag niet verder in de bevelsbevoegdheid van zijn ondercommandanten ingrijpen dan strikt noodzakelijk is voor een goede uitvoering van zijn plannen.

„Allgemeine Schweizerische Militärzeitung”, Febr. 1938. Co.

GEBRUIK VAN KABELBALLONS ALS BESCHERMING TEGEN LUCHTAANVALLEN.

A. Ae' geeft belangwekkende beschouwingen over dit moderne middel, ten doel hebbende kwetsbare objecten e.d. te beschermen tegen bombardement van uit de lucht.

Schrijver geeft een overzicht van de ontwikkeling van bedoelde kabelballons gedurende den wereldoorlog bij de ons omringende groote mogendheden. Het resultaat in 1918 was van dien aard, dat het meerendeel der vijandelijke vliegtuigen of terugkeerden alvorens het te bombardeeren object te hebben bereikt, danwel zoo hoog het object moesten overvliegen, dat de trefkans daardoor zeer belangrijk verminderde. Het gevolg van de aanwezigheid van kabelballons te Parijs was dan ook, dat de vijandelijke vliegtuigen deze stad vermeden.

In den laatsten tijd houdt men zich weder in 't bijzonder met dit vraagstuk bezig. Volgens schrijver zal de techniek van de kabelballons zich moeten aanpassen aan de voortschrijdende techniek van het luchtwapen. Het materieel van 1918 (ballons, welke een hoogte van 2000 tot 4000 m bereikten) blijkt onvoldoende. Noodig zijn ballons, welke een grotere hoogte kunnen bereiken; volgens schrijver is noodig een hoogte der ballons van 6000 m en meer en is de techniek reeds zoo ver gevorderd, dat, voor wat betreft de te bereiken hoogte, de ballon het van het vliegtuig zal winnen.

„Bulletin Belge”, April 1938.

Vervolgens geeft schrijver eenige technische beschouwingen over kabelballons, waarbij de verschillende typen worden besproken.

Betreffende het tactische gebruik zegt schrijver dat de bescherming van kwetsbare objecten door middel van kabelballons bij uitstek zal worden aangewend als wapen tegen nachtelijke bombardementen. Het tactisch gebruik hangt af van de geografische ligging van de te beschermen objecten, hun militaire beteekenis en hun uitgestrektheid.

De opstelling der ballons moet zoodanig zijn, dat in de meest waarschijnlijke aanvliegrichtingen de kabels een voldoende dichtheid hebben, dat een vliegtuig zijn opdracht niet kan uitvoeren zonder in aanraking te komen met een dier kabels.

Voorts geeft schrijver eenige voorbeelden, waarbij het verschillend gebruik der ballons wordt aangegeven en welk gebruik verband houdt met den aard van het te beschermen object, t.w. objecten met een groote oppervlakte, lange en smalle objecten en geïsoleerde punten.

Het geheel is een zeer lezenswaardig artikel.

Waar de bescherming van belangrijke objecten ook ten onzent veler belangstelling heeft, kan wellicht de bestudeering van het artikel bijdragen tot verruiming van de inzichten ter zake.

T.

OVER HET GEBRUIK VAN LUCHTSTRIJKKRACHTEN.

In bovengenoemd artikel geeft de kapitein A. BARETTA in het kort aan, hoe men in verschillende landen tot een zelfstandige luchtmacht is gekomen en hoe deze in voorkomende gevallen kan worden gebezigd.

Voorts vermeldt de schrijver enkele voorbeelden, waaruit blijkt, welke invloed het luchtwapen op de wereldpolitiek uitoefent, waarbij de benodigde grondstoffen, olie en benzine, een zeer belangrijke rol spelen. Evenals van de mechaniseering en de motorisatie, vormen die grondstoffen de zwakke zijde van het luchtwapen.

Na de luchtaanval en de verdediging te hebben gezien, bespreekt schrijver uitvoerig de drie hoofdtypen van vliegtuigen, n.l.:

a. vliegtuigen voor verkenning en waarneming;

b. vliegtuigen voor den operatieven lucht oorlog (bomvliegtuigen);

c. vliegtuigen voor de luchtverdediging (jachtvliegtuigen, jacht- en luchtkruisers).

Schrijver wijst er ten slotte op, dat voor de aanvulling van geleden verliezen niet alleen het prestatievermogen der eigen industrie, doch tevens de verspreide ligging dier industrie van belang is. Naast het onmiddellijk benodigde, goed geoefende personeel dient een geoefende reserve aanwezig te zijn, die groter moet zijn naarmate de opleiding van een bepaalde categorie meer tijd vordert. Verspreiding van de aanwezige luchtmacht over een groot aantal vliegvelden is van het meeste belang.

„Luchtmacht”, -Mei 1938.

Co.

DE FRANSCH E VECHTWAGEN „D”.

De Fransche generaal F. CULMANN vermeldt de voornaamste kenmerken van vorengenoemde vechtwagens en geeft enkele opmerkingen omtrent het gebruik daarvan.

Die kenmerken van dezen middelbaren vechtwagen zijn: gewicht 13 à 15 ton; max. snelheid langs den weg 17 à 18 km uur, in het terrein 8 km/uur, in zeer geaccidenteerd terrein 3 à 4 km/uur; actieradius max. 90 km; pantsering 20 mm; bewapening: een kanon van 4,7 en twee mitr., waarvan kanon en één mitr. in toren; bemanning: commandant tevens schutter, bestuurder en radiotelegrafist.

Het bataljon, à drie compn. à vier sectiën à 3 wagens, staat rechtstreeks onder den Divisiecommandant en wordt in beginsel als zelfstandige eenheid gebezigd. Bij een frontalen aanval, welke diep moet worden doorgezet, is de frontbreedte van een compagnie overeenkomstig met die van een bataljon infanterie.

Bij den aanval kunnen de vechtwagens „D” voorafgaan aan de infanterie of infanterie met begeleidende vechtwagens tot op

max. 1000 m, waarbij zij worden beschermd door de artillerie en door de vuurbasis der infanterie.

Gaan de vechtwagens „D” gelijktijdig met de infanterie voorwaarts, dan heeft de aanval een meer verrassend karakter, waarbij echter de bescherming der artillerie, in het bijzonder gedurende de eerste 1000 m, niet kan worden ontbeerd.

Indien zich in het voorterrein hinderenissen voordoen, welke de vechtwagens niet zonder voorafgaande verkenning kunnen overschrijden, zullen zij na de infanterie voorwaarts gaan. Hierbij dient dus de aanval, ook artilleristisch, op de gewone wijze te worden voorbereid en ingezet.

Het gebruik der vechtwagens heeft geen wijziging gebracht in de infanterietactiek. Volstaan kan worden met een korter voorbereiding van den aanval, terwijl deze zelf vlotter kan verlopen. Echter kan niet met minder artillerie worden volstaan, aangezien de voorbereiding van den vechtwagen-aanval en de bescherming daarvan zeer hooge eischen stellen aan de capaciteit der artillerie.

„The Field Artillery Journal”, Jan./Febr. 1938.

Co.

RECENTE HYGIENISCHE VERBETERINGEN IN DE FRANSCH E KAZERNES

Nu ook in ons land vele kazernes zullen worden gebouwd verdient het artikel van den kolonel DES CILLEULS, waarin de hygiënische eischen waaraan de nieuwe Fransche kazernes moeten voldoen, onze aandacht. Bij den bouw wordt veel van beton- en staalconstructies gebruik gemaakt, terwijl alle vloeren naadloos zijn. De verwarming is centraal, terwijl aan de verlichting bijzondere aandacht wordt geschonken. Bij de watervoorziening wordt op een gebruik van 100 l per man en per dag gerekend, waarvan 70 l de kwaliteit van drinkwater moet hebben.

De soldatenkamers zijn bestemd voor 16 manschappen, terwijl de kribben met een onderlingen afstand van 80 c.m. worden opgesteld. De luchtkubus bedraagt 17 m³. Bij de slaapzalen liggen waschlokalen, die afzonderlijke gelegenheid bieden tot het reinigen der voeten, terwijl ze elk van 2 douches zijn voorzien. In elk gebouw is tevens een isolatiekamer met afzonderlijk wasch- en WC-gelegenheid aanwezig, ten einde bij het optreden van besmettelijke ziekten te kunnen worden gebruikt.

De eetzaalen vormen met de keukens een

afzonderlijk gebouw. Elke eetzaal, die als regel voor 300 man plaats biedt, is voorzien van een voorvertrek, waar de kleeren kunnen worden opgehangen en waar tevens gelegenheid bestaat tot het wasschen der handen voor het eten. De keukens zijn modern ingericht, waarbij kelder en ijskast, benevens gelegenheid tot het afwasschen van het eetgerei met warm stroomend water aanwezig zijn.

De badinrichting is zeer practisch ingericht, waarbij het streven is geweest in een korten tijd een groot aantal manschappen te kunnen baden, zoodat deze lichaamsreiniging niet alleen periodiek, doch steeds na diensten, die zulks wenschelijk maken, kan worden verricht. Men rekent daarbij voor den duur van het ontkleden 6 minuten, eveneens 6 minuten voor het baden en 6 minuten voor het aankleeden. De inrichting bestaat uit een wachtruimte voor b.v. 48 man, drie gemeenschappelijke kleedlokalen ieder à 12 man en een doucheruimte met 12 douches. Deze douches bevinden zich in afzonderlijke douchehokjes, die verdeeld zijn in een kleed- en badruimte. De man ontkleedt zich in de gemeenschap-

pelijke ontkleedruimte, doch begeeft zich in zijn onderbroek en hemd naar het douchehokje, waar hij deze laatste kleedingstukken uit- en weer aantrekt. Op deze wijze wordt een continubedrijf bereikt en kunnen met 12 douches 120 man per uur gebaad worden.

Voor de privaten wordt het type hurk-

Bulletin International des Services de Santé. Februari 1938.

Dr. DORNICKX.

DE VERSPERRINGEN IN DEN MODERNEN OORLOG.

Versperringen en „Sperrverband” vormen onderwerpen, waaraan in de hendaagsche militaire literatuur zeer veel aandacht wordt besteed. In het bijzonder aan Duitsche zijde valt op dit gebied een vruchtbare pen te constateeren en is het aantal verschenen artikelen legio.

Het is dan ook een goede gedachte van de Redactie van de „Revue du Génie Militaire”, haar lezers op de hoogte te houden door het geven van een algemeen overzicht van de voornaamste literatuur over genoemde onderwerpen.

Zoo verscheen in 1936 van de hand van Capitaine X een supplement van het Sept.—Oct.-nummer, hetwelk uitsluitend was gewijd aan de desbetreffende Duitsche literatuur op het gebied van versperringen¹⁾

„Revue du Génie Militaire”, 1938. Jan.—Febr.

v. B.

DE GELUIDSMEETDIENST TIJDENS DEN SLAG.

Luitenant-generaal der art. b.d. MARX betwijfelt de mogelijkheid om, tijdens het onafgebroken „rollende” artillerievuur van een veldslag, door middel van den geluidmeetdienst vijandelijke batterijen op te sporen. Tegen deze opvatting komt Luitenant-kolonel KONITZKY, Commandant van een Waarnemingsafdeeling (= Art. meetcompagnie, ingedeeld bij iedere Duitsche divisie), in het geweer.

Allereerst deelt hij enkele oorlogservaringen mede, o.m. hoe hij met een Geluidmeetafdeeling (4 off., 103 O.O. en manschappen) tijdens het Maartoffensief 1918 in vijf dagen 64 vijandelijke batterijen vaststelde.

Voorts wijst hij op het resultaat van een onlangs in het Duitsche leger terzake gehouden schietoefening.

Bij Blauw schoot, opgesteld in het aanvalsvak van een Korps, de artillerie, die in oorlogstijd aan een dergelijken aanval zou deelnemen (het aantal batterijen kan ik om begrijpelijke redenen niet vermelden,

„Militär-Wochenblatt”, 7 Jan. en 15 April 1938.

C.

¹⁾ Les obstacles dans la guerre moderne. Quelques opinions allemandes sur les bar-rages.

privaat gebruikt, dat hygienisch inderdaad vele voordeelen biedt.

De lokalen voor den geneeskundigen dienst zijn in een afzonderlijk gebouw ondergebracht en zijn veel uitgebreider dan wij in onze kazernes kennen, het geheel vormt meer een kleine ziekeninrichting.

Thans geeft dezelfde schrijver opnieuw een overzicht, dat aansluit op genoemd supplement, van de jongste Duitsche literatuur en van de hoofdlijnen, welke daarin tot uiting komen. Enkele artikelen worden zelfs met de daarin behandelde voorbeelden, o.a. over het gebruik van een „Sperrverband”, nagenoeg geheel aangehaald.

Het is alleen te betreuren, dat de schrijver zich onthoudt van verder commentaar, zoodat een Fransche „visie” op deze problemen niet tot uiting komt.

Zulks neemt niet weg, dat voor hen, die zich een idee willen vormen over de voornaamste „versperringsliteratuur” de lezing van genoemd artikel zeer zeker kan worden aanbevolen.

DE LUCHTSTRIJDKRACHTEN IN SPANJE.

De Fransche Generaal van het luchtleger ARMENGAUD heeft een studiereis gemaakt in het Roode SPANJE teneinde zich een oordeel te vormen omtrent het gebruik van de luchtstrijdkrachten in den Spaanschen burgeroorlog en geeft van zijn waarnemingen een zeer belangwekkend verslag.

Eerst bespreekt schr. de *samenwerking tusschen lucht- en zeestrijdkrachten* en vermeldt, dat de Rooden, vertrouwend op hun landverbinding met FRANKRIJK, minder aandacht aan het openhouden van de zee-verbindingen hebben besteed. Aanvallen van bombardementsvliegtuigen op kruisers van FRANCO zijn mislukt, omdat het luchtafweergeschut de vliegtuigen dwong op een hoogte van 4000—6000 m te blijven. Bij den overval op de „Deutschland” werd dit stilliggende schip verrassend aangevallen en getroffen van een hoogte van 3000 m.

Veel belangrijker is de *samenwerking tusschen lucht- en landmacht*.

In den aanvang bezaten de Nationalisten het luchtoverwicht en het was vooral aan het ingrijpen van vliegtuigen in het gevecht te land — waartegen de Roode milltie niet bestand bleek — te danken, dat FRANCO MADRID kon bereiken. Aldaar deed de internationale roode hulp zich voelen, ook door het zenden van jachtvliegtuigen en gelukte het den Rooden zich vast te zetten. De stellingoorlog nam een aanvang.

De eerste groote doorbraakpoging van FRANCO mislukte mede doordat zijn gemotoriseerde en gemechaniseerde colonnes, door het slechte weer aan de wegen gebonden, een prooi werden van de Roode luchtstrijdkrachten, die van 400—500 m hoogte met bommen en mitrailleurs aanvielen. De Nationalistische toestellen hadden, door den slechten staat hunner vliegvelden, niet kunnen opstijgen, terwijl luchtafweerwapenen in te geringen getale waren ingedeeld. (Zie „*De Militaire Spectator*” 1937, blz. 221).

Bij den strijd in NOORD-SPANJE gaf het Nationalistische luchtoverwicht den doorslag. De artillerie was niet in staat de stellingen van de verdedigers stormrijp te maken. De bombardementsvliegtuigen namen deze taak echter voor een belangrijk deel over. De uitwerking van het luchtbombardement was enorm, zoowel moreel als materieel en overtrof verre hetgeen de militaire deskundigen van verschillende landen zich hebben voorgesteld. (Zie *I.R. II A* punt 36. Men kan betwijfelen of dit punt nog wel juist is).

Nog tijdens vorenbedoelde phase en

voorts daarna gingen ook de Rooden tot den aanval over, n.l. bij BRUNETE, BELCHITE en TERUEL. Al deze aanvallen werden verrassend bij nacht ingezet en hadden aanvankelijk succes, doch liepen — door de onvoldoende aanvoering, geoefendheid en samenhang van de Roode troepen — spoedig vast. Daarna zetten hevige tegenaanvallen in, ondersteund door artillerie, maar meer nog door bombardementsvliegtuigen. Bij BRUNETE en BELCHITE waren verscheidene dagen 200—250 toestellen in de lucht. Tijdens den strijd om BELCHITE voerden Nationalistische bombardementeskaders van 20—40 toestellen 46 aanvallen uit (15 op één dag). Het grootste gedeelte van de dooden en gewonden was getroffen door bommen of mitrailleurvuur uit vliegtuigen.

Zooals hieruit blijkt worden de luchtstrijdkrachten in SPANJE allereerst gebruikt als een *algemeene artilleriereserve*, die zeer snel kan worden samengetrokken op punten waar men wil aanvallen of wordt aangevallen. Dit gebruik wordt in de hand gewerkt door de betrekkelijk zwakke artillerie, waarover beide partijen beschikken, n.l. gemiddeld één afdeeling per divisie of brigade en bovendien een geschutreserve. Eén en ander hoofdzakelijk van de kalibers 7,5 en 10 of 10,5 en met zeer weinig zware artillerie. Aan Roode zijde is daarbij de samenwerking tusschen infanterie en artillerie zeer gebrekkig, zoodat de aanvallen bijna steeds mislukken indien zij niet 's nachts worden ondernomen of tenzij de luchtmacht te hulp komt. Echter laat ook de samenwerking tusschen infanterie en vliegtuigen veel te wenschen over.

Het wil steller van dit referaat voorkomen, dat vorenbedoelde ervaringen ook voor ons van het hoogste belang zijn en er op wijzen, dat noch het gestelde in *I.R. II A* punt 36, noch dat in *Gevechtshandleiding, Dl. I*, punt 41 meer in overeenstemming is met de snel voortgeschreden techniek.

Tenslotte wijst Generaal ARMENGAUD erop, dat het optreden van de wederzijdsche luchtmachten buiten rechtstreeksch verband met den strijd te land en ter zee gered geworden is, door gebrek aan middelen en door den wensch den Spaanschen bodem te sparen. Niettemin toonen de resultaten, welke de Nationalisten in dit opzicht verkregen, aan, dat zonder vorenbedoelde breidels, het *zelfstandige optreden van de luchtmacht* een zeer zwaar gewicht in den weegschaal zou hebben geworpen.